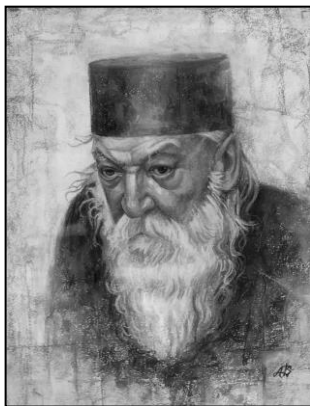

Pe dumneata... te cheamă
A... liniuță... da, A-da, adică A
DA... Adică, A DĂRUI, căci A
DA este mai fericit decât a lua.

Părintele Adrian Făgețeanu

Grafică p. 1: Avva Adrian Făgețeanu
@ Aida Șuter – Boțan

© Pentru ediția de față, Editura Areopag

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Calciu, Ada-Mihaela

**Am văzut Raiul : mărturia unei
femei care a stat trei săptămâni în
moarte clinică / Ada-Mihaela Calciu ;**
ed. îngrij. de Danion Vasile. - Ed. a 6-a. -
București : Areopag, 2025

ISBN 978-606-9678-72-5

I. Vasile, Danion (ed. îngrij.)

821.135.1

Ada-Mihaela Calciu

AM VĂZUT RAIUL

**Mărturia unei femei care a stat
trei săptămâni în moarte clinică**

Ediție îngrijită de Danion Vasile

Ediția a șasea

Editura Areopag
București, 2025

Ada-Mihaela Calciu

(27 iulie 1957 -† 29 noiembrie 2023)

Prefață la ediția întâi:

O invitație la reflecție

Pr. prof. dr. Emanoil Băbuș

Trăim într-o lume în care teama de moarte este un sentiment pe care ne este greu să-l mărturisim. Ascundem moartea ca și cum ar fi ceva rușinos și murdar. Nu vedem în ea decât absurditate, suferință inutilă, scandal insuportabil, în timp ce ea este un moment culminant al existenței noastre. Raportarea la moarte este de multe ori eludată în această perioadă de sărăcie spirituală, în care presați de existență parcă am încerca să nu ne mai gândim la această taină.

Știm că vom muri într-o zi, dar nu putem ști când și cum, există în noi acest sentiment pe care ne este teamă să-l mărturisim. Conștientizăm faptul că într-o zi trebuie să părăsim lumea aceasta, dar, când auzim de cineva care a murit, suntem impresionați și atunci ne punem multe întrebări – printre care și aceasta: care este sensul vieții mele?

Volumul *Am văzut Raiul*, scris de Ada-Mihaela Calciu, este o mărturie despre un examen al vieții, despre viața unui om înainte și după un moment de răscruce, când totul se poate schimba. Este o mărturie a bucuriei pe care ne-o poate da pocăința. Pocăința este sau ar trebui să fie o cotitură a vieții, o răsturnare a gândurilor, schimbarea inimii ce ne întoarce cu fața către Dumnezeu într-o nădejde plină de bucurie și freamăt, în încrederea că, chiar dacă nu merităm mila lui Dumnezeu, Hristos a venit pe pământ nu ca să judece, ci ca să mântuiască, a venit nu la cei drekți, ci la cei păcătoși. De cele mai multe ori, o astfel de schimbare are o cauză fizică. Nu ne gândim zilnic la păcat, poate nu regretăm ani mulți din viața noastră greșelile pe care le-am făcut, dar se poate întâmpla ceva dureros cu noi sau cu cei din jurul nostru care să ne aducă schimbarea. Atunci începem să vedem imaginea obscură sau cenușie a durerii, a unei inimi strânse, a lacrimilor, a unei tânguiri pentru trecutul nostru.

Cartea este o lecție de viață, o invitație la reflecție asupra uneia dintre cele mai profunde experiențe umane. Lumina pe care o răspândește este intensă, iar

puterea ei vine tocmai din simplitatea prezentării unor evenimente. A aduce mărturie, a reactualiza un moment dureros din viața unui om care „a văzut Raiul”, dar nu moartea, ne poate ajuta să alungăm angoase și să ne întărim credința în Hristos cel răstignit și înviat.

La prima vedere cartea se citește ușor, dar la sfârșit îți dai seama că dincolo de întâlnirea cu destinul unei persoane, prin intermediul ei îi revezi și pe marii duhovnici Adrian Făgețeanu, Ioan Iovan, Teofil Părăian, Arsenie Papacioc, sau îți dai seama că taina vieții și a morții este trăită în mod deplin. De aceea, mesajul pe care ni-l transmite autoarea este că trecerea din viața aceasta în cea de dincolo poate face o persoană să devină ceea ce este chemată să devină, cu alte cuvinte poate fi o împlinire.

După lectura acestei cărți vom înțelege că trecerea în viața de dincolo – pe care o vom cunoaște și noi într-o zi – trebuie să ne ajute să nu mai trăim superficial și să încercăm să intrăm în intimitatea și profunzimea creației lui Dumnezeu.

În neputința și suferința trupului, omului i se arată slăbiciunile firii sale pă-

măntești, caracterul efemer al existenței sale. Experiența pe care a avut-o autoarea, suferința fizică pe care o va purta până la sfârșitul acestei vieți vedem că sunt leacuri ale mândriei și prilej de smerenie. Ele o scot din alipirea și împovărarea cu cele pământești, anterioare evenimentului major prin care a trecut, și o ridică ulterior la o existență mai înaltă.

De aceea, pregătirea pentru viața veșnică devine o lucrare care se extinde de-a lungul întregii vieți, întemeiate pe credință, nădejde și multă dragoste. Este curățire de răutate, de păcate și de patimi, adică de tot ce ne poate ține alipiți de trup; este o osteneală pe care medicul Ada-Mihaela și-a asumat-o după accident, de când încearcă să se alipească de Dumnezeu, împlinindu-I poruncile.

Din gândurile așternute în această carte mai vedem că anii care au trecut după accident au fost ani de strădanie constantă, prin participarea la slujbe, convorbiri cu mari duhovnici, spovedanie aproape săptămânală, milostenie, arătându-ne cum cineva se poate întoarce în lume, dar mai ales cum se poate întoarce la „Dumnezeu, Cel care îngăduie boala nu ca să ne înjosească, ci pentru a

ne face mai buni, mai înțelepți și supuși
viii Sale, pentru că acestea sunt temeiu-
rile mântuirii noastre”, după cum ne
spune Sfântul Ioan Gură de Aur.

Prefață la ediția a doua:

„Tumbe de bucurie”

Ada-Mihaela Calciu

Vreau să povestesc pe scurt cum s-a ajuns să fie scris acest mic volum. Într-o bună zi, părintele meu duhovnic mi-a spus să relatez în Buletinul parohial ce am trăit în perioada de după accidentul prin care am trecut, când am văzut Raiul. Așa, cu propriile mele vorbe, pentru a împărtăși celorlalți experiența prin care am trecut. Cum nu m-am priceput niciodată să scriu, m-am străduit să pun în aplicare ascultarea dată, bine știind că ascultarea de duhovnic este sfântă. Mărturia a apărut ulterior și în revista *Lu-mea credinței*.

După câțiva ani, duhovnicul mi-a cerut să scriu o mărturie mai extinsă. După ce am încropit un „manuscris”, m-am prezentat cu producția mea „literară” în fața unui literat adevărat – cu adevărat om de litere, pentru care păstrez un mare respect. După ce mi-a evaluat „opera”,

după toate criteriile scriitoricești, cu mult tact și delicatețe, m-a sfătuit să pun în sertar manuscrisul dat și să-l citesc, pentru sufletul meu, doar când voi simți nevoia de a-mi reaminti tot ce am trăit la un moment dat. Numai că părintele meu duhovnic, privindu-mă foarte serios, mi-a dat canon să scot manuscrisul din sertar și să-l dau spre editare. Și, plecând eu amărâtă spre casă, mi-am spus în gând: „Sfinte Antime, chiar așa vrei tu să mă smerești? Cine crezi că-mi va edita povestioara?”

Și, uite-așa cum nu poate gândi omul, a apărut și editorul. Eu, dându-i ceea ce am scris, l-am întrebat timid: „Dar cine oare va citi această carte?” Și răspunsul a venit foarte *încurajator*: „Ei, lasă, s-or găsi cinci oameni care s-o citească: eu, Nectaria (fetița cea mare a editorului, care era în clasa a patra), soțul tău și mai găsim vreo doi cititori”.

Și așa s-au aranjat lucrurile încât cartea a fost lansată chiar de ziua Sfântului meu drag, Antim Ivireanul, care a fost și un mare om de cultură.

După un timp, întâlnindu-l și cunoscându-l pe părintele Gheorghe, un cititor care a apreciat cartea în mod deosebit,

dânsul mi-a spus bucuros: „Dacă ai ști câți oameni te iubesc în urma citirii aces-tei cărți, atunci ai face tumbe de bucu-rie”.

Dar uite cum sfântul meu drag a avut grijă să mă smerească în prealabil, înain-te de a primi această frumoasă confirma-re că trebuia să îndeplinesc ceea ce a spus duhovnicul meu. Dacă tot am vorbit des-pre tumbele de bucurie, aş dori să revin la unul dintre subiectele mele de suflet: pri-etenia. Şi să le mulţumesc (încă o dată) tuturor celor care prin iubirea lor au fă-cut posibilă redresarea mea şi care de-a lungul timpului şi până astăzi sunt ală-turi de mine. Tuturor celor care sunt în ţară şi pe care nici nu i-am numit, dar şi celor care sunt în afara ei.

De exemplu, în această vară am pri-mit invitaţia de a sta pe la fiecare dintre vechii mei colegi şi prieteni, aflaţi fiecare în altă ţară, fiecare avându-şi rostul, re-cunoaşterea şi familiile lor de oameni se-rioşi în diferite colţuri ale Europei. Nu aş vrea să omit pe niciunul dintre ei, având în vedere că ne-au alocat din timpul lor, ne-au găzduit şi ne-au primit la ei cu toa-tă ospitalitatea – atât cea materială, cât şi cea sufletească. Pe unii dintre ei nu i-am

mai văzut de mai mult de douăzeci de ani și, cu toate acestea, prietenia noastră s-a reluat. Iubirea este în Veșnicia lui Dumnezeu. Pe unii îi veți regăsi în această carte.

Deși grizonată și cu dureri de șale, eram ca la douăzeci de ani: același Ciprian, prietenul meu cel cald, Andu, cel cu „tortul de pe 4 martie”, Radu, pianistul din dărâmături, Lorelei, vechea mea prietenă din Batiștei, care la 65 de ani este încă profesoară de sport în Paris, Răzvan, fratele meu de la Viena, Diana, scriitoare de marcă, care locuiește în Strasbourg, și Dana, de care mă leagă o amintire extrem de semnificativă, dar pe care nu am uitat să o menționez în iureșul scrierii primei ediții a cărții de față.

După accident și după recuperarea mea fizică, a urmat, după cum am povestit deja, o perioadă de frământări și reflecții, de tristeți, de răzvrătiri și încrâncenări, de reconstituire a tot ceea ce s-a întâmplat cu mine. Amintirea Raiului a fost una marcantă pentru tot restul vieții mele. Trăirea aceasta a răsturnat în mine întregul sistem de valori după care mă ghidam până atunci, dacă pot spune că

acel mod de a gândi era cu adevărat un sistem de valori.

În tot acest context de viață, nu am putut accepta din prima că ceea ce trăisem fusese și real, adică mi-am pus semne de întrebare asupra autenticității experienței mele în legătură cu Raiul și asupra existenței Raiului în sine. Mă îndoiam uneori sincer că Raiul ar exista. Eram tributară educației mele materialiste și girului pe care îl acordam științei. Fiind tributară cunoștințelor mele din domeniul medical și psihanalizei în mod special, mă întrebam adeseori dacă nu cumva ceea ce percepușem nu fuseseră decât plăsmuiri ale imaginației mele, păstrate undeva în inconștient, formate poate în urma diverselor lecturi „paranormale”, căci avusesem o atracție și către această zonă.

Aveam nevoie de o confirmare a faptului că fusesem în mod real în acel loc real. Raiul, dacă el chiar există. Și această confirmare chiar a venit.

În timpul șederii mele în Rai, eu primisem o informație de care mi-am adus aminte la un moment dat, informație care mă năucea complet. Un înger de acolo mi-a transmis că prietena mea, Dana, de

la Paris, nu este la Paris, ci la Moscova, nu este măritată cu un avocat, cum știam eu despre ea, ci este logodită cu un bale-
rin rus și, culmea culmilor, că are și un papagal, și nu câini sau pisici cum știam eu că îi plac.

Dana reușise să fugă din România pe vremea lui Ceaușescu și trăia la Paris, practicând avocatura, iar noi nu mai știam nimic despre ea, pentru că pe vremea aceea nu se putea lua legătura cu cei fugiți din țară. După accident, când în frământările mele ajunsesem să mă gândesc la realitatea Raiului, fiind după revoluție, am dat sfoară-n țară ca să dau de prietena mea Dana.

Și tatăl meu, Mac (că așa îi spuneam eu de copil), a dat de Dana și a vorbit cu ea, spunându-i toată întâmplarea. La auzul întregii povești, Dana a închis brusc telefonul. Astfel că toată nădejdea mea de confirmare a Raiului s-a năruit. În plus, telefonul ăsta în nas nu mi-a picat deloc bine, construindu-mi deja un scenariu cum că Dana nici nu mai vrea să audă de mine.

Pe vremea aceea, nu apăruseră în România telefoanele mobile, așa că noi nu aveam cum să știm de la ce număr ne

sunase Dana. Și, la un moment dat, Dana a revenit și m-a cerut la telefon. Eu eram chiar în perioada grea a recuperării și eram foarte vulnerabilă, reacționez foarte amplu la orice cuvânt sau la orice reacție de respingere. Dintr-un cuvânt puteam face o dramă, urmată evident de o depresie.

Așa că tata, încercând să mă apere, a avertizat-o pe Dana că nu mai este cazul să vorbească cu mine. Doar că Dana a insistat și și-a luat toate măsurile de precauție ca să mă protejeze în ceea ce avea de spus. Și acum apreciez delicatețea cu care mi-a vorbit atunci. Cred că aceasta este o problemă foarte importantă, pe care simt nevoia să o accentuez: când omul e în suferință, contează enorm cum îi vorbești, cum te porți, cum îi transmiți o veste, un mesaj, cum îl asculți pur și simplu. Să-ți rupi puțin din timpul tău și să te așezi lângă el, pentru a asculta ce spune, fie că ție ți se pare important sau neimportant ceea ce crede el. Oricum ar fi pentru tine, problema lui e cea mai mare. Cred că lipsa deschiderii reale față de celălalt reprezintă o mare carență a societății de azi.

Și Dana, într-un mod foarte delicat, mi-a spus că închisese telefonul din cauza emoțiilor care au încercat-o și că, într-adevăr, ea mă suna din Moscova. Și că, într-adevăr, era logodită cu un balerin rus. Și că, într-adevăr, se bucura de tovărășia unui papagal.

Cu alte cuvinte, telefonul Danei a fost confirmarea de care aveam nevoie, că Raiul pe care îl și văzusem există cu adevărat și că oamenii care trăiesc după voia lui Dumnezeu ajung acolo...

AM VĂZUT RAIUL

Mai fericit este a da decât a lua

Numele meu este ADA. Într-o seară, în curtea Mănăstirii Antim, m-am apropiat de părintele Adrian Făgețeanu, pentru o binecuvântare. Și dumnealui, deși mă știa foarte bine, m-a întrebat:

- Știi cum te cheamă?

- Da, părinte. ADA.

- Greșit! - răspunde părintele cu fermitatea bineștiută. Și, pentru că răspunsul meu nu venea, întrucât nu aveam nimic în minte, părintele a continuat pe un ton apăsător:

- Pe dumneata... te cheamă A... liniuță... da, A-da, adică A DA.

- Adică... ce să dau, părinte?

- Adică, A DĂRUI, căci A DA este mai fericit decât a lua. Acesta este numele dumneavoastră, doamnă Ada.

- Și ce trebuie să dăruiesc eu, părinte?

Mă gândeam că părintele mă va pune să fac ceva concret, eu fiind o persoană foarte concretă... ca de pildă, să adun

haine, zahăr, ulei, pentru cine știe ce situație ivită, de care eu nu știam.

- *A da înseamnă să dăruiești... IUBIRE*, mi-a răspuns marele duhovnic. Și s-a îndreptat către altcineva.

Început de poveste

Când oamenii se întâlnesc, este normal să se prezinte. Mă numesc Ada-Mihaela Calciu. Legat de numele meu de familie, nu am nicio legătură cu părintele Calciu-Dumitreasa – deși mi-ar fi plăcut asta. Este pur și simplu numele pe care îl am după soțul meu, Viorel-Vasile Calciu.

Legat de prenumele meu, Ada-Mihaela, ca orice om, am și eu o mică poveste. Părinții mei, Ioan și Elena, s-au iubit foarte mult și vreme îndelungată nu au putut avea copii, deși își doreau foarte mulți copii și ar fi avut și posibilitatea materială să-i crească.

La mulți ani de la cununie, am apărut, totuși, eu. Mama, în cele nouă luni de sarcină, își făcuse o lungă listă de nume, așa cum probabil face fiecare mămică fericită când își așteaptă primul copil, mult dorit. Pentru că pe linia străbunicilor mei materni exista și o sorginte arăbească, mama își pregătise o listă specială, ce conținea în majoritate nume arabe. Tata era atât de fericit că va avea un copil, încât orice nume era foarte potrivit

pentru mine. Pe vremea aceea nu existau ecografii și părinții nu aflau sexul copilului decât în momentul nașterii lui, așa că lista rămânea deschisă până apărea copilul. Poate că era chiar mai frumos să nu știi decât în momentul nașterii dacă a venit pe lume o fetiță sau un băiețel.

Deși sarcina a decurs normal, nașterea a fost foarte dificilă pentru mama, cu multe complicații, dintre care unele chirurgicale, dacă mă gândesc la peritonita și hemoragia avute de ea. Din această cauză, după venirea mea pe lume mama a stat mult timp la pat. Mama, izolată într-o rezervă din cauza stării de sănătate, i-a transmis tatălui meu ce nume a ales în final pentru fiica lor.

Însă tata, foarte emoționat că are fată (el își dorise în mod special o fetiță), bulversat de bucuria evenimentului, s-a dus mai întâi să-și cinstească un coleg, că așa se făcea pe vremea aceea, și nu a mai ținut minte numele spus de mama. Puțin amețit, s-a reîntors la geamul rezervei de spital, să audă încă o dată numele. Dar uite că tata nu reținea numele, era ceva complicat, arăbesc, turcesc, mama știa ce fel de nume era. Cum starea mamei era critică și se simțea epuizată, în final, a re-

nunțat la nume, lăsând pe seama soțului această problemă.

Așa că tatăl meu a rămas să se sfătuiască cu colegul de serviciu cu care, de fapt, nu avea prea mare apropiere. Din tot ce-i spusese mama mea îi rămăsese în minte ceva asemănător cu ADA. Cei doi colegi au hotărât că este un nume frumos. La sfârșitul întâlnirii, colegul îi zice tatei: „Dar numele meu nu-l pui, că doar am fost alături de tine în aceste momente importante?” Și tata, privindu-l recunoscător pe colegul său, Mihail, a adăugat la numele meu și Mihaela. Așa am ajuns să mă numesc Ada-Mihaela.

Crescând și aflând povestea numelui meu, mă amuzam împreună cu tata și mama de acest episod, fiind totodată și foarte mândră de faptul că purtam un nume așa de rar. Și, ca să accentuez frumusețea acestui prenume – Ada –, nicio dată nu mă prezentam și cu cel de-al doilea, Mihaela, considerând la vremea aceea că este prea banal.

Adevărata importanță a numelui aveau să o înțeleg însă cu mult mai târziu, odată cu intrarea mea în Biserică, această înțelegere făcându-mă să mă re poziționez față de întregul meu prenume

și să cred că numele pe care un om îl poartă este foarte semnificativ pentru el în iconomia mântuirii lui, dincolo de sonoritate sau unicitate.

Când am aflat cine a fost Arhanghelul Mihail și ce rol a avut după căderea cetii îngerești, conduse de frumosul și preainteligentul Lucifer, prin îndemnul: „Să stăm drepți, să luăm aminte”, și nu oricum, ci cu sabia în mână, am rămas uimită. Mi-am dat seama că numele acesta mă reprezintă foarte bine, ca fire și structură eu fiind mai degrabă o luptătoare decât o contemplativă.

Într-o seară, aflându-mă în curtea Mănăstirii Antim, m-am apropiat de părintele Adrian pentru o binecuvântare. Și dumnealui, deși mă știa foarte bine de ceva vreme, m-a întrebat:- Știi cum te cheamă?

- Da, părinte. ADA.

- Greșit! – răspunde părintele cu fermitate. Și, pentru că răspunsul meu nu venea, întrucât nu aveam nimic în minte, căci mă blocase întrebarea neașteptată, părintele a continuat pe un ton apăsător:

- Pe dumneata... te cheamă A... liniuță... da, A-da, adică *a da*.

- Adică ce să dau, părinte?

- Adică A DĂRUI, căci A DA este mai fericit decât a lua. Acesta este numele dumneavoastră, doamnă Ada, doamnă Ada-Mihaela.

Familia ca zestre

Despre vârsta mea, nu știu cum să vă spun, dar am mai multe vârste. După anul nașterii, 1957, aș cam avea 55 de ani. Însă, ceva este foarte curios, de când am avut accidentul care mi-a marcat viața, în anul 1992, indiferent de trecerea anilor, emoțional eu mă simt tot de 35 de ani. Uneori chiar mă gândesc: când voi avea 80 de ani, să zicem, tot de 35 mă voi simți? Dar asta nu e tot: de la data accidentului, a început o nouă numerotare, așa încât în anul 2012 aș avea.... 20 de ani. Sper să nu mă trezesc cu vârstele mele internată la psihiatrie... Acum să nu credeți că eu nu sunt conștientă de vârsta mea din buletin, însă, lăuntric, scurgerea timpului sufletesc se derulează pentru mine după aceste trei coordonate. Când mă dor oasele, am sigur 55 de ani, când mă joc și sunt prietena copiilor, clar sunt foarte tânără. Dar, dincolo de aceasta, ceea ce mă reprezintă cel mai bine este oprirea timpului la vârsta de 35 de ani, vârsta celui mai dramatic moment al vieții mele, care mi-a adus multă sufe-

rință, dar care, paradoxal, mi-a deschis ușa către o mare bucurie, o nouă viață.

În ceea ce privește ziua de naștere, 27 iulie, nu știu dacă are vreo legătură faptul că eu, fiind medic, am ca ocrotitor tot un medic, pe Sfântul Mare Mucenic Pantelimon, un sfânt mult pătimitor... Aici aș dori să fac o paranteză, chiar dacă poate mă repet, și să mă refer la cât de important mi se pare, acum, ca părinții să dea copilului lor un nume de sfânt și, dacă se poate, chiar numele sfântului din ziua de naștere a copilului. Cel puțin eu am înțeles acest lucru anul trecut, când am intrat în Mănăstirea Schitu Măgureanu de lângă grădina Cișmigiu, după îndelungi încercări de a desluși cam pe unde ar fi intrarea – trebuie să precizez un detaliu semnificativ: după accident, eu văd în două dimensiuni, nu în trei, cum este normal. Așa cum Dumnezeu le știe rândui pe toate, era în preajma zilei de 27 iulie, ziua mea de naștere, și am intrat în mănăstire, unde m-a întâmpinat cu zâmbetul pe buze o măicuță. Din câte mi-am putut da seama, se făceau pregătiri pentru hram. Am întrebat-o atunci ce hram avea mănăstirea și răspunsul a venit ca o imensă bucurie și luminare: Sfântul Ma-

re Mucenic Pantelimon. Umblasem mult prin București în căutarea unei biserici cu acest hram și... se afla la doi pași de casa mea! Mai mult, biserica Sfântul Ilie Gorgani (unde obișnuiesc să merg la sfintele slujbe chiar din timpul vieții părintelui Adrian, care, știindu-mi neputința, mi-a permis ca, atunci când nu pot ajunge la dumnealui, să îl am duhovnic pe părintele Emanoil Băbuș) intra în reparații, ceea ce, la dezorientarea mea, devenea o mare și îndelungă încercare... Dar, cum Dumnezeu ne iubește necondiționat pe toți deopotrivă și nu ne lasă a cădea în deznădejde (doar că noi nu înțelegem acest adevăr), mi-a îndreptat pașii spre acest loc de tihnă și reculegere.

De multe ori vorbesc cu soțul meu, care este medic ginecolog-obstetrician, despre cât de însemnat este să îți botezi copilul cu numele unui sfânt. Când ajută la venirea pe lume a unui copil într-o zi mare, soțul meu întotdeauna întreabă: „Dar nu puneți și numele sfântului de azi?” Însă cu tristețe constată, nu de puține ori, că oamenii evită nume precum Vasile, Gheorghe, Dimitrie, Parascheva, Elena, Pavel și chiar Nicolae... Dacă nici măcar numele Sfântului Nicolae, atât de

așteptat de copii, dar și de noi, adulții, nu ne mai sensibilizează...

Ca profesie, după cum am mai spus, sunt medic, unicul din familia mea. Tatăl meu a fost inginer petrolist și a lucrat în comerțul exterior, ocupând mereu funcții înalte. Provenea dintr-o familie săracă: pe linie paternă bunica era analfabetă, iar bunicul a murit când tata avea zece ani. Deși era o femeie simplă, bunica i-a spus tatălui meu că singura lui șansă de a reuși în viață este să învețe și să fie un om serios. Ceea ce tatăl meu a și făcut și a reușit, fiind recunoscut ca un profesionist în munca sa.

Tatăl meu a plecat peste tot, pentru că era printre puținii specialiști în petrol. Și, fiindcă eu eram un copil dorit, a spus că nu pleacă din țară decât cu fetița lui. Și a primit aprobare de la Ceaușescu, sau cine-o fi fost pe vremea aceea, să plece cu mine. Nu a plecat ca securist, a plecat ca specialist în domeniul lui. Din iubire față de mine, le-a pus această condiție. Cum era nevoie de el, m-a cărat după el. Și cărându-mă după el, așa am putut să văd multe țări. Și am plecat pe la vreo 12-13 ani, nu mai știu câți ani, nici nu mai am pe cine întreba.

Datorită profesiei tatălui meu, noi am locuit multă vreme în străinătate, am avut parte de un mediu prosper și de oportunități pe care mulți copii din vremea aceea nu le aveau. Cu toate acestea, tata mi-a insuflat dorința de a învăța, de a respecta munca și de a fi prietenoasă cu toți oamenii, indiferent de poziția lor socială, de a împărți cu ceilalți din ceea ce am. Tot de la tatăl meu am învățat să perseverez, chiar și atunci când am pierdut, când am eșuat, când am ratat, și să o iau de la capăt. Toate acestea m-au ajutat foarte mult după accident.

Mama mea a fost inginer geolog. Ea provenea dintr-o familie înstărită. Făcuse pensionul, primise o educație aleasă și fusese înconjurată de foarte multă dragoste în familie. A fost o persoană delicată, avea un cult pentru frumos, pentru flori, tablouri, pentru tot ce înseamnă estetică. Și a căutat să-mi imprime și mie această dorință de a mă înconjura și de a mă bucura de tot ceea ce înseamnă frumos. Această bucurie, de a mă entuziasma în fața unei flori, a unui ghiocel, a unei buburuze, a unei păsări, fie ea chiar cioară, au rămas imprimate în mine și m-au ajutat, de asemenea, foarte mult

după accident, ca niște resurse sufletești pe calea vindecării.

Astăzi, văd că oamenii nu mai știu să se bucure de lucrurile simple ale vieții; nouă ne lipsește această educație a minții și a inimii, această înțelegere că bucuriile mici nu sunt mici, că lucruri care par mărunte sunt, de fapt, mari. Noi așteptăm să se întâmple în viața noastră evenimente spectaculoase, care să ne facă fericiți, și ratăm întâlnirea cu adevărata fericire, prezentă întotdeauna cu discreție și la îndemâna noastră.

Îmi dau seama cât de important este ceea ce primește un copil de la părinții săi. Modelul de viață al părintelui se imprimă și copilului, însoțindu-l pe tot parcursul vieții. Îmi este clar că optimismul în fața greutăților vieții și capacitatea de a mă bucura de lucrurile mici le am ca zestre de la părinții mei. Și, mai mult decât atât, nu numai că așa încerc să trăiesc, dar aceasta încerc să transmit și eu mai departe.

Aveam vreo cinci ani. Părinții mei așteptau musafiri, puseseră masa pentru vreo douăzeci de persoane, lipseau doar paharele, așa că m-am gândit să le pun

eu. Am luat o tavă pe care am pus douăzeci de pahare de cristal și am pornit cu încărcătura spre masă. Mama și tata au înlemnit... N-au scos niciun sunet, însă, și m-au lăsat să-mi duc povara până la capăt, de teamă să nu mă sperie și să cad, să mă rănesc. Am reușit să ajung la masă cu bine, iar reacția părinților mei a fost una cât se poate de firească pentru o familie cum eram noi, pentru care iubirea și înțelegerea erau fundamentale: nu m-au certat, nu m-au bătut sau pedepsit, doar mi-au explicat cu blândețe că apreciau ajutorul meu, dar unele lucruri sunt mai grele pentru copii și, de aceea, le fac oamenii mari. Mă gândesc acum ce mult înseamnă să ai tact ca părinte, să nu gândești egoist, să acorzi atenție și grijă copilului tău, să știi cum să îi vorbești și, mai ales, să ai răbdare, elemente esențiale în relația dintre părinți și copii, caracteristici ale părinților care își iubesc foarte mult pruncii. Deși le puteam strica petrecerea – puteam să cad, paharele s-ar fi spart și m-aș fi tăiat în cioburi, ceea ce în mod sigur însemna să ajung la spital –, datorită iubirii lor, mama și tata au gestionat momentul astfel încât eu să nu rămân cu o traumă. Țipetele, agitația produsă de un

eventual accident, repercusiunile acestuia m-ar fi marcat, indubitabil. Pe de altă parte, nici ei nu și-au ratat petrecerea.

Mă gândesc ce înseamnă iubirea și ce mare artă trebuie să ai ca părinte! Copilul este un dar de la Dumnezeu. Este foarte important să i se creeze un mediu care să corespundă nevoilor lui, dar și ale părinților, pentru o dezvoltare normală și construirea unor valori morale și a unor conduite corecte. Astfel, copilul va avea o viață lipsită de temeri sau frustrări, bogată în sentimente și experiențe pe care să le împărtășească, la rândul lui, familiei pe care și-o va întemeia.

Vremurile au fost întotdeauna grele, cu lipsuri, războaie, foamete. Sub o altă formă, trăim aceleași vremuri, poate chiar mai grele. Mă uit la tinerii de azi. Mulți trăiesc ca și cum nu ar mai avea nicio șansă, nici pentru o profesie, nici pentru o familie. Ca și cum nu s-ar mai putea întâmpla nimic bun în viața lor. Însă, având modelul tatălui meu și al mamei mele, am credința că pentru orice tânăr care se ghidează după valori morale, valori care sunt aceleași în orice vremuri, căile sunt deschise. Dumnezeu dă fiecăruia șansa împlinirii!

O școală recunoscută în lume

Până în clasa a VI-a am fost elevă a Școlii Centrale din București, cea de pe strada Icoanei. Din clasa a VII-a am plecat împreună cu părinții mei în diverse țări, datorită profesiei tatălui meu. Au fost nu numai deplasări, ci și staționări în câteva țări, astfel încât a trebuit să-mi continui școala și liceul pe unde era tatăl meu detașat, adică în Franța, Algeria și Maroc. Pentru că învățasem foarte bine în România și îmi plăcea să învăț, m-am străduit să țin pasul cu toate schimbările legate de nivelul de învățătură și spațiul cultural în care mă aflam. Chiar aș dori să accentuez faptul că școala românească la acea vreme era de un nivel înalt, în sensul că, deși în România eu eram în clasa a VII-a, la Școala Americană din Alger am fost repartizată, după testarea prealabilă, direct în clasa a IX-a de liceu.

Țin să spun aceasta pentru a sublinia că noi, românii, suntem un popor cu o tradiție în învățământ și că mai avem cu ce să ne prezentăm în fața lumii, cu dem-

nitare și verticalitate și cu un trecut de care nu avem de ce să ne rușinăm.

Și, pentru că nivelul la Școala Americană din Alger era mult sub nivelul pregătirii mele din România, părinții m-au mutat la Școala Franceză, care era mult mai aproape de ceea ce învățasem eu în țară. Ca să aveți o idee mai clară, aceste lucruri se întâmplau prin anii '70. Chiar și astăzi, această tradiție a învățământului românesc se mai păstrează, mă gândesc și la olimpici, dar și la copiii obișnuți care, odată ajunși într-o țară străină ca Franța, Anglia, Italia, nu numai că se descurcă, dar ajung și vârfuri. Nu vreau să vorbesc și despre neajunsurile actualului învățământ românesc, care există și sunt reale, ci vreau să găsesc toate acele argumente care să ne dea încredințarea că nu suntem, nu am fost și nu vom fi un popor de mâna a doua.

În clasa a XI-a am revenit în țară, la același liceu, care între timp devenise liceu cu predare în limba rusă, căpătând și titulatura de rigoare: Liceul Zoia Kosmodemianskaia. Din mers și cu perseverență, am reușit să mă integrez și să răspund cu succes și acestei noi provocări. Nu spun aceasta pentru a mă lăuda. Meritul

este al părinților mei, care m-au învățat să lupt și să gestionez dificultățile fără a cădea în depresie sau deznădejde. Este dezideratul pe care și acum îl urmez și care de-a lungul întregii mele vieți s-a dovedit valabil.

Părinții nu s-au opus deciziei mele de-a urma Facultatea de Medicină, doar m-au avertizat că nu mă pot ajuta în niciun fel, întrucât în familia noastră nu era nimeni medic. Am ales această facultate deoarece de mică am fost foarte sociabilă și mi-au plăcut oamenii, pe care am simțit nevoia să-i ajut, indiferent de vârsta lor, de naționalitate și de statutul lor social.

Pe vremea aceea se intra foarte greu la Facultatea de Medicină, erau absolvenți de liceu care dădeau admiterea de câteva ori până reușeau să intre. Unii încercau chiar și de cinci-șase ori. Era ceva aproape firesc să nu intri din prima la această facultate. Examenul era foarte riguros și erau câte 10-15 candidați pe un loc.

Părinții mei au fost alături de mine și m-au susținut cu multă iubire, spunându-mi că nu contează dacă intru sau nu. Nu am simțit din partea lor nicio presiune.

ne, chiar dacă m-au ajutat financiar cu meditațiile pe care le-am făcut. În acest fel am reușit să intru din prima, cu o medie de 8 și ceva, adică în a doua jumătate a listei – ca să vedeți care era nivelul elevilor din vremea aceea.

Astăzi, mă uimesc când aud că se intră la Facultatea de Medicină cu nota 5 și că sunt acceptate astfel de note de admitere. Ce nivel profesional vor avea acești viitori medici care intră cu media 5 și termină tot cu media 5? Ce se întâmplă cu medicina din România, având în vedere că avem somități de nivel mondial și o tradiție în învățământul medical? Să nu-l uităm pe profesorul Nicolae Paulescu, cel care a descoperit insulina; pe academicianul Ioan Cantacuzino, cel care a descoperit diverse vaccinuri; pe savantul Emil Palade, nucleul biologiei celulare la nivel mondial, laureat al premiului Nobel pentru Medicină în 1974; pe marii profesori de chirurgie, precum Juvara, Setlacek ori Dan Gavriliu, ultimul menționat având metode chirurgicale ce-i poartă numele și azi; pe profesorul Bruckner, de la interne; pe profesorul Agripa Ionescu, de la arși; pe profesorul Lascăr, de la chirurgie plastică și reparatorie; pe

profesorul Sârbu, de la obstetrică și ginecologie; pe profesorul Alexandru Pesamosca, de la chirurgie pediatrică. Și pe alți mulți profesori și mari doctori, dintre care mi-am adus aminte doar de câțiva.

Să avem încredere că medicina românească va surmonta aceste neajunsuri și-și va recăpăta prestigiul pe care l-a avut și pe care îl merită.

Cum repartiția în grupe era după alfabet, deși Facultatea de Medicină era constituită 80% din fete, eu m-am nimerit într-o grupă în care eram singura fată. Pe o perioadă de șase ani, în care ne petreceam aproape tot timpul împreună, pot spune că am trăit una dintre cele mai frumoase experiențe ale vieții alături de colegii mei, băieți. Ei m-au considerat sora lor, astfel încât și astăzi noi, grupa noastră, am rămas la fel de uniți și prieteni. Deși fiecare și-a făcut familia lui, iar majoritatea lor s-au stabilit în alte țări de mai bine de douăzeci de ani, relațiile dintre noi sunt la fel, iar eu nu m-am simțit niciodată exclusă din această comunitate.

Soțul meu, Viorel-Vasile, medic și el, dar pe care l-am întâlnit în cu totul și cu totul alt context, este și el la fel de bun

prieten cu acești colegi și niciodată nu a fost gelos pe niciunul dintre ei, după cum și soțiile colegilor mei au înțeles exact relația din grup. Multe din concediile mele și ale soțului meu le petrecem împreună cu colegii, fie că mergem noi în țara în care ei profesează și s-au stabilit, fie că vin ei în România.

Sfârșitul singurătății

La facultate eu am fost în grupă de băieți. Colegii mei se duseseră care pe unde, își găsiseră prietene, că deja ochiseră – ei între timp își văzuseră de treburilor, numai eu nu-mi văzusem. Dar ei erau cu ochii pe mine... să nu care cumva să se atingă cineva de mine! Că numai ei aveau voie să știe ce fac eu. Ziceau: „Noi ne-am ales câte o fată și, după ce terminăm facultatea, ne însurăm – ceea ce au și făcut –, iar tu o să rămâi singură... Poate te-o lua și pe tine cineva!”

Nu aveam decât 25 de ani, dar în capul meu intrase foarte clar ideea că n-o să mă mărit. Eu aveam un prieten – doar prieten, nu iubit, care mă știa de mică, și care locuia în blocul vecin, Dinu. Între timp a plecat în Elveția. Și-mi zice Dinu: „Ce faci astăzi?” Zic: „Nu fac nimic.” Zice: „Mergi cu mine să ne întâlnim cu un prieten al meu? Că tot n-ai ce face!” Învățam pentru licență. Zic: „Merg.”

Ei, și Dinu zice: „Hai, mergi cu mine, că mă întâlnesc cu un prieten al meu, Viorel, la benzinăria din Kogălniceanu.”

Zic: „Bine, merg cu tine.” Și ne-am dus, ne-am întâlnit. Prezentări: „Ada, Viorel... Știi că și ea va fi doctoriță? El e medic deja, ginecolog.” Ne-am plăcut din prima. Mie mi-a plăcut de el, și lui de mine. El a vrut familie, dar nu găsisese omul potrivit. Numai că Ceaușescu a considerat că trebuie să-i facă pe doctorii ginecologi ortopezi... A avut o idee de asta paranoică! Și Viorel, de unde era ginecolog în București, iată că s-a mutat medic de medicină generală la țară, la Tulcea, la Casimcea, într-un loc de la țară. Și, în locul ăsta de la țară, adio să mă mai întâlnesc cu el.

I-am zis lui Dinu: „Bine că mi l-ai prezentat pe Viorel, că mi-a plăcut de el! Dar eu rămân nemăritată, că nea Nicu l-a trimis la țară!” Și el a răspuns: „Îmi pare rău, eu pe tine nu te iau de nevastă, că ești prietena mea din copilărie. Nu-mi place de tine decât ca prietenă, deci să nu mă pui să mă-nșor cu tine, că e exclus!”

Fiind Viorel la țară, eu în București, a mai venit la mine, deși venea greu. Țin minte că odată s-a gândit să-mi aducă frezii, că mie-mi plăceau freziile. Dintre florile care nu erau roșii, singurele care-mi plăceau erau freziile albe. Dar Vio-

rel, care știa că-mi plac freziile, s-a gândit că de ce să-mi aducă frezii, când la el la țară, acolo, la Casimcea, erau icrele negre ca pe nicăieri! Știa că-mi plac icrele negre, că, deh! Trăisem în lumea bună! N-am să uit cum a venit cu un borcănoid de un kilogram de icre negre, și zice: „Ți-aș fi adus frezii, că te reprezintă, ceva delicat, că tu ești delicată... dar m-am gândit că frezii cu siguranță ți-a adus toată viața ta toată lumea, și ai trăit între frezii și ce flori ai vrut tu. Așa că ți-am adus un borcan de icre negre. Și te cer și în căsătorie. Aș vrea să fii soția mea. Dar, fii atentă că eu plec înapoi la Casimcea.” Zic: „Bine. Eu și-așa nu le am pe-astea, eu n-o să mă mărit cu altul.”

După aia a mai venit peste o vreme. L-am văzut de vreo trei ori. O dată mi-a adus icre negre, altă dată mi-a adus un rățoi viu. Eu nu mai văzusem așa ceva, că eu nu fusesem la țară niciodată. L-am numit Robertino, și aveam o cadă și l-am pus acolo. Viorel nu și-a putut imagina că eu n-am văzut rățoi, și a crezut că asta o să fie o distracție și că după aia îl taie cineva Eu, nu! L-am denumit Robertino și l-am pus în baie. Și stătea Robertino în baie, și mânca – m-am informat ce mănâncă – și

se uita în oglindă. Și strica și toată casa, că nu știa să facă la oliță, ci făcea pe covoarele persane de la bunica. La un moment dat, pe mama au lăsat-o nervii – normal, era și firesc! Când am venit eu de la stațiu, zic: „Ce frumos miroase!” Zice mama: „Da, pentru că avem Robertino pe varză!” Doamne, ce-am mai plâns, n-am vorbit cu ea o zi întreagă și i-am zis că-i criminală și trebuia să lucreze la Auschwitz!

Viorel a venit odată și cu un buchet mare de frezii, sau de lalele roșii... Era primăvara... și pe 3 iulie 1982 ne-am căsătorit.

Într-o lume a desfrâului, supraviețuirea familiei este clar prin iubire. În primul rând trebuie să iubești. La mine în cap există un lucru: că nu poți să iubești *mai mult* sau *mai puțin*. Ori iubești, ori nu iubești. Și nu poți să iubești de mai multe ori. Cred că ori iubești, ori nu iubești. Așa încât desfrâul care e acum din „iubire” nu e, de fapt, decât sex. Nu poate fi iubire. Sau frica de a nu rămâne nemăritată. Sau vreo inhibiție a bărbatului că nu-l ia nimeni.

În capul meu, familia nu se poate baza decât pe iubire, pe comunicare... Acum există însingurarea asta, pe care am ob-

servat-o: tata stă la calculator, mama la calculator și copilul la calculatorul lui. Dar ei nu știu că poate copilul vrea nu știu ce, că pe mama poate o doare burta... nici mama nu știe că poate tata are pietre la rinichi. Nu mai știe nimeni nimic, fiecare e la calculatorul lui.

Pentru mine, familia înseamnă iubire, comunicare și copii mulți, cât mai mulți. Câți îți dă Dumnezeu, atâția să faci. În capul meu e clar: Dumnezeu știe de ce n-am avut eu copii. Eu nu știu. El știe de ce a murit copilul meu odată cu mine. Eu în continuare nu știu, dar nici nu mai fac săpături, că n-am pe cine întreba, o să întreb atunci când m-o judeca Dumnezeu. Și, când L-oi întreba de ce nu m-a lăsat să am copilul, o să-mi spună: „Iată, de asta!”

Eu cred că Cel care ne judecă, și anume Iisus, Care a fost și este și Dumnezeu, dar și Om, va vorbi cu mine pe limba mea, adică îmi va explica și asta, de ce n-am avut copii. Eu cred că trebuie să lași câți copii îți vin, pentru că Dumnezeu știe precis câți copii trebuie să ai. Fetele care se mărită târziu probabil că se mărită târziu pentru că nu trebuie să aibă decât un copil sau doi, că pe urmă intră la menopa-

uză, că așa-i firesc. Le văd intrate în panică – când or să mai aibă ele copii? Or să aibă când o să vrea Dumnezeu. Sau poate n-or să mai aibă deloc, pentru că se mărită și intră la menopauză și Dumnezeu a hotărât că nu e cazul să aibă copii.

Acum, pentru mine, familie înseamnă iubire, soț sau soție cu acte, la sfat, și cu cununie. Cum mi-a spus, după accident, părintele Adrian Făgețeanu: „Căsătorie la sfat, religios, copii – botezați, câți îți dă Dumnezeu, atâția faci. Asta înseamnă pentru mine familie”. Părintele Adrian mi-a spus că trebuie să te duci și la sfat și la biserică. Și eu i-am spus: „Dar de ce nu doar la biserică?” Dar el mi-a zis că trebuie să mergi și la sfat și la biserică. Și eu i-am spus că nu înțeleg. Și el a răspuns: „Nu înțelegeți, dar vă spun eu că, dacă te duci la sfat, îți mai întărește legătura o dată”, adică omul parcă se responsabilizează mai mult, pentru că s-ar putea să nu înțeleagă din prima relația cu Dumnezeu, dar s-o înțeleagă pe traseu. Să fie căsătorit cu acte, să fie legat într-un fel și, după aceea, poate o să înțeleagă și cununia religioasă... Că o face și pe aia și pe cealaltă. Dar, dacă o face numai pe una, zice că, așa, poate să plece ușor...

Tânăr medic generalist la Găești

Am terminat facultatea cu media 9,70. Între 1982 și 1985 a urmat perioada de stagiatură. La fiecare șase luni dădeam examen scris și practic la principalele specialități medicale (medicină internă, ginecologie și obstetrică, pediatrie, chirurgie, psihiatrie, oftalmologie și O.R.L.). Având o medie generală mare, am reușit să prind la repartiție orașul Găești, la 70 de kilometri de București. Pe vremea aceea, orașele mari erau închise. Colegii mei de grupă au fost repartizați fiecare prin alt județ, ne-am despărțit. Singura consolare a fost că Găeștiul era, printr-o fericită coincidență, orașul în care se născuse soțul meu (la data repartiției eram deja căsătorită de ceva timp).

Socrul meu, medicul Alexandru Calciu, era la vremea aceea lector la Facultatea de Medicină din București. Deși scrisese multe lucrări, valabile și astăzi prin tematică și interes (în principal lucrări de medicină ecologică), nu a avansat prea mult, nefiind membru de partid.

Înainte de a lucra la facultate, fusese șeful Departamentului de Epidemiologie din județul Dâmbovița. Om de înaltă calitate morală, era iubit și stimat în Găești. Socrul meu m-a luat de mână și m-a introdus în comunitatea medicală de acolo, prezentându-mă directorului Spitalului din Găești, doctorul Andreescu. Sprijinul sufletesc pe care socrul meu mi l-a oferit m-a ajutat enorm, căci Găeștiul era total diferit de lumea în care trăisem până atunci. Îi rămân recunoscătoare socrului meu, acum trecut la Domnul, pentru toată iubirea cu care m-a înconjurat pe întregul parcurs al vieții mele. A fost un om rar, pe care și eu l-am iubit, exact ca pe Mac, tatăl meu.

Să vă spun cum decurgea viața mea cotidiană de tânăr medic generalist, că așa era pe vremea aceea: după nouă ani de învățătură, terminai ca doctor de medicină generală (abia apoi urmau examenele de specialitate, concursurile pentru post și așa mai departe)...

Locuiam în București împreună cu soțul meu, care era deja medic specialist și prinsese Bucureștiul după ce-și terminase „stagiul” de medic generalist într-un sat din Tulcea. De luni până vineri

(inclusiv), mă trezeam la 5 dimineată, pentru că la 6 și un sfert pleca deja trenul din Gara de Nord. În Găești ajungeam cam pe la 8 și un sfert și la 8:30 îmi începeam activitatea.

În prima lună de navetă am fost foarte supărată. Nu văzusem niciodată cum e să trăiești la țară. Noroaie, zăpezi, frig, șoșoni și șubă, căci am început naveta iarna. Nu știam cum e să faci naveta cu trenul. Eu nu circulasem decât cu avionul sau cu autoturismul. Nu vizitasem decât locuri frumoase din țara noastră, în excursii, în vacanțele petrecute la colegii mei de grupă. Nu văzusem în viața mea gări și geamuri sparte la trenurile de navetă, gări așa modeste precum Găeștiul... Nici Gara de Nord nu era prea aranjată la vremea aceea ca să reprezinte o adevărată capitală europeană. Dintr-o dată, mă trezeam catapultată din apartamentul nostru, situat vizavi de hotelul Intercontinental, într-o cu totul și cu totul altă lume...

În prima zi de navetă, soțul meu m-a suit în tren, iar la Găești m-a așteptat doctorul Andreescu, directorul spitalului din orașel, bun prieten al socrului meu. Doctorul Andreescu m-a depus la cabi-

netul dispensarului unde urma să lucrez și m-a lăsat în grija asistentei medicale care îmi era, cum ar veni, subalternă.

Asistenta mea era cam la vreo 45-50 de ani, solidă și cam neîngrijită, după gusturile mele de „fată de pension”. S-a uitat cu o figură acră la mine, căci eram proaspăt vopsită cu părul roșu, cu cerceii de rigoare, îmbrăcată în roșu, bineînțeles (cum sunt și acum, de altfel). După ce ne-am scanat una pe alta, mi-a pus în brațe un teanc de fișe medicale, spunându-mi sec că aceștia sunt pacienții de care mă voi ocupa în acea zi.

În jur de ora 1-2 pleca deja trenul spre București, următorul fiind abia seara târziu. Plângând efectiv, întrebând în dreapta și-n stânga, am nimerit în timp util gara. De la o super răsfățată ajunseseam o super abandonată... Nu-mi mai rămăsese decât să-mi plâng de milă, că doar părinții mă avertizaseră că va veni acest moment al visului meu de a ajunge o mare doctoriță. Total dezorientată, stăteam și eu stingheră în gara Găeștiului, plângând ca un copil de vreo 28-30 de ani ce eram și așteptând să ajung odată acasă, la București.

În timp ce mă gândeam dacă o să ni-meresc trenul, deși altul nu mai trecea pe acolo, m-am apropiat de un grup de trei bărbați, care, după haine, păreau și ei din București. Trenul tocmai venise. Blo-cată, mă uitam când la tren când la grup cum urca în tren. În cele din urmă, unul dintre ei a înțeles că sunt într-un mo-ment critic. Începusem să plâng și mai tare. M-a întrebat dacă mă poate ajuta cu ceva. Total regresată, asemeni copilului care rămăsese fără mamă și fără tată, l-am întrebat „dacă mă poate ajuta să ajung și eu la București”. Trenul aproape că pornise. Omul m-a tras de-o mână și nu mai știu cum am ajuns în tren, pe drumul cel bun. A fost momentul de în-ceput al unei mari prietenii. Ciprian Po-pa, căci acesta este numele celui care a sesizat momentul în care mă afluam, avea să ajungă un mare psihiatru, șef de secție într-un renumit spital parizian, prietenul bun care m-a ajutat mult de tot după re-venirea din coma profundă în care a-veam să mă aflu mai târziu. Ioan Sârbu avea să ajungă profesor la Facultatea de Geografie din București, finul nostru de cununie și prietenul nostru bun de fami-lie. Iar Eugen Pleșca, cel de-al treilea,

avea să ajungă un mare avocat în București, cu diverse funcții de-a lungul timpului, printre care și cea de primar de sector și subprefect al capitalei.

La sosirea în Gara de Nord, cei trei samariteni m-au ajutat să cobor și m-au lăsat în grija soțului meu, dându-mi întâlnire a doua zi, pe peron, la plecarea din Gara de Nord, căci și ei erau repartizați în același oraș, unul medic, altul avocat și cel de-al treilea șeful oficiului de turism din Găești.

Timp de un an, zi de zi, am făcut naveta împreună cu cei trei noi prieteni, care m-au introdus în comunitatea mai largă a „navetiștilor” intelectuali – profesori, ingineri, medici, avocați, căci prin anii '85-'86 aceasta era situația absolvenților de facultăți. Toți eram bucureșteni, dar tineri fiind, nu aveam la momentul acela altă șansă de a ne profesa meseria. Deși eram cu toții nemulțumiți de condițiile de muncă, de navetă, cu toate acestea fiecare dintre noi își făcea cu foarte multă seriozitate și responsabilitate datoria. Faptul că am fost aruncată în vârtoarea vieții m-a ajutat foarte mult să mă maturizez și această

perioadă, care pentru mine a fost doar de un an, a reprezentat un timp de evoluție.

Comuniunea cu toți colegii „navești”, și în principal cu acești trei prieteni, a îndulcit foarte mult șederea mea în Găești, astfel încât la obținerea prin concurs a unui post în București am fost, paradoxal, foarte tristă de această despărțire. Și acum îmi aduc aminte cu multă bucurie de toate discuțiile, pe diverse teme, de pe tren. Fiecare venea cu o cultură generală bogată, cu subiecte personale de interes, cu pasiuni pentru anumiți scriitori, poeți etc. Naveta se transformase într-un adevărat ceneclu literar...

Dacă se întâmpla să pierdem trenul de întoarcere, ne duceam pe malul unui mic râu din zonă, râul Potop... și împărțeam frățeste sandvișurile făcute la mare artă de „nea” Ioan, care avea grijă să le aducă zilnic și care era expert în arta culinară, și a rămas la fel și azi, așa profesor universitar cum este.

Modernă și lucitoare

După examenul dat pentru intrarea în București, timp de un an am lucrat în diverse secții de spital și, în final, am obținut un post la Secția de Ecografie a Spitalului Municipal din București, unde am lucrat ca medic specialist până în momentul accidentului.

Dacă ar fi să definesc acest răstimp din viața mea, l-aș pune sub auspiciile mândriei. Eram tânără, aveam 30 de ani, o căsătorie reușită, nu-mi lipsea nimic material, aveam casă, mașină, un post bun în București, posibilități de avansare profesională, de distracție, de călătorie. Mă consideram o femeie în plin avânt al vieții, după toate criteriile de reușită omească. Amânam maternitatea, pentru a nu-mi bloca urcușul profesional, pe care îl consideram foarte important. Mi se părea că nouă luni de sarcină erau nouă luni de pierdere și de ieșire din statutul meu de mare doctoriță. Nu-mi puteam permite așa ceva, era prea devreme să pierd din timpul meu profesional pentru a mă dedica creșterii unui copil. Mi se părea că nu

este încă momentul pentru aceasta, deși soțul meu își dorea foarte mult un copil.

Acum, când privesc în urmă, mă întreb de ce am avut această reacție nefirească. Părinții mei mă doriseră foarte mult, mama mea a petrecut foarte mult timp cu mine, nu a pus profesia pe primul loc și nici nu s-a simțit frustrată din acest motiv. Și tatăl meu și unchiul matern, George, deși lucrau, își dedicau din timpul lor educației mele, fără să resimt aceasta ca pe un sacrificiu din partea lor. Nimeni nu mi-a reproșat vreodată că ar fi pierdut timp prețios din cauza mea.

Ajunsesem o femeie modernă, „destupată la cap”. La zi cu parfumurile, cu bijuteriile, cu linia modei, nu numai cu informațiile în materie de medicină. Îmi doream să fiu din ce în ce mai strălucitoare, deși, dacă mă gândesc acum, mă întreb: oare cu cine voiam eu să mă asemăn atât de... lucitoare?

Nu-mi mai ajungea un singur serviciu, trebuia să mă afirm. Era clar că la acea dată confundam împlinirea existențială cu realizarea prin profesie, capcană în care cad din ce în ce mai multe femei în zilele noastre. După spital, aveam ore la Facultatea de Educație Fizică și Sport,

unde predam anatomia. Când eram solicitată, acordam asistență medicală lotului olimpic de gimnastică și de natație și sărituri în apă.

Înclinația mea nativă de a-i ajuta pe oameni era din ce în ce mai contaminată și umbrită de dorința de a fi lăudată pentru cât de „deșteaptă” sunt. Mă hrănea extraordinar de mult aprecierea oamenilor. Nu căutam recunoștința lor, ci doar recunoașterea care venea din partea lor.

Când am împlinit 20 de ani, părinții mi-au făcut cadou de ziua mea o mașină sport, portocalie! Cred că era singura din București... Eram foarte mândră de ea și mă simțeam, cu atât mai mult, puternică și de neînvins.

O dată sau de două ori pe săptămână, femeia „modernă” care devenisem între timp, cu părul vopsit în aceeași culoare cu mașina, mă duceam la cabinetul medical de la clubul „Triumf”, aflat în incinta Ștrandului Tineretului. Erau zilele de consultație cu sportivii lotului olimpic de gimnastică, natație și sărituri în apă.

De la locuința noastră, vizavi de Intercontinental, aveam de străbătut cale

lungă... Nu prea știam încă bine să conduc, aveam probleme cu acordarea priorității, mai ales în sensurile giratorii, și într-o zi, în Piața Victoriei, agentul de circulație mă oprește și vrea să-mi dea amendă. Mi-am cerut iertare și i-am mărturisit sincer și cu drag că încă nu știu foarte bine să conduc, de aceea poate nu mă amendează de astă dată. Printre altele, i-am spus că sunt doctorul lotului olimpic și mă duc spre cabinet, și am văzut cum, auzind asta, lui „nea Vasile” dintr-o dată i se luminează fața – fusese și el sportiv la Triumf.

Ne-am împrietenit și, ori de câte ori treceam prin intersecție, nu exista să nu mă întrebe ce fac, cum îmi este. Mai mult, momentul când traversam eu Piața Victoriei îndreptându-mă spre Kiseleff coincidea cu trecerea lui Ceaușescu prin zonă... De aceea, „nea Vasile”, ca să se asigure că totul este sub control și nu fac vreo boacăna, eventual să blochez intersecția sau mai știu eu ce, oprea circulația cu mult înainte de trecerea coloanei oficiale... iar eu conduceam liniștită, fără niciun stres, în mașinuța mea cea portocalie.

Dacă se întâmpla ca el sau cineva din familia lui să fie bolnav, îi tratam pe toți,

în semn de recunoștință și de prietenie. Astfel, când am ajuns doctor la spitalul Municipal, tot mai treceam, din când în când, să-l văd pe „nea Vasile” la post.

Mă gândesc cum s-ar fi derulat scena dacă la prima oprire, când voia să mă amendeze, mă apuca țâfna, în loc să îmi explic sincer și calm adevărul: luam sigur amenda, nu ajungeam la serviciu și mi se tăia ziua aceea, mă enervam și totul ar fi fost dat peste cap. Pierdut într-o bătălie a agresivității, riști să uiți cine ești de fapt. Dacă am putea să răspundem agresiunii cu iubire, cât de bine ne-ar fi. E un exercițiu pe care-l putem încerca, mai ales acum, când lumea noastră este dominată de ură, violență, agresivitate, individualism...

Tot din dorința de-a ieși în evidență, ajunseseam să-mi schimb foarte des culoarea părului. De exemplu, într-o zi am plecat de acasă blondă și seara m-am întors brunetă-brunetă. În acea zi, soțul meu avusese o naștere și fusese chemat la spital, deci nu ne întâlniserăm. Cum mie nu-mi plăcea și nu-mi place să pierd nopțile, nici să stau cu ochii în televizor sau la

vreo întâlnire în vreun bar cu prietenele mele, m-am dus la culcare. Când soțul meu s-a întors de la maternitate, obosit cum era, nu reușea să priceapă ce căuta necunoscuta aceea, c-un păr vâlvoi, negru, la noi în pat, atâta vreme cât dimineața tocmai își îmbrățișase soția blondă.

Altă dată aveam să ajung roșcată, altă dată șuvițe, apoi cu părul drept, creț, ondulat... Deși Dumnezeu mă înzestrase cu o culoare de păr frumoasă și un păr natural bogat și creț, nu eram niciodată mulțumită; am irosit foarte mult timp și bani prin coaforuri, când, de fapt, un spălat și un pieptănat simplu și sănătos ar fi fost suficiente. Ajunsesem să exagerez foarte mult...

Nu aveam nevoie să atrag privirile bărbaților, nici remarcile femeilor, ci era foarte important pentru mine să arăt bine și să mă simt eu cea mai frumoasă, pentru mine. De exemplu, și când mergeam la biserică, la Înviere, era esențial să fiu supergătită.

Nu vreau să spun că este deplasat pentru o femeie să fie curată, îngrijită, feminină, să fie îmbrăcată frumos, într-un firesc pe care Dumnezeu l-a dat când le-a creat pe toate bune și frumoase. Însă nu

asta este o prioritate a unei vieți autentice. Spun asta pentru că văd cum multe femei, ca și mine pe vremuri, cad în această înțelegere greșită și această exagerare. Imaginea exterioară în sine nu este o valoare, dar azi, în multe medii, numai imaginea se promovează, uitându-se de suflet. S-a ajuns până acolo încât fete frumoase să nu mai fie mulțumite de frumusețea naturală și să-și modifice corpul prin metode artificiale, care s-au dovedit a fi și nocive pentru sănătate. Am ajuns să cădem în idolatria perfecțiunii fizice și aspirația către o tinerețe fizică împinsă la absurd. Ne e teamă de bătrânețe și nu știm să trăim frumos fiecare etapă a vieții, inclusiv bătrânețea. Și aceasta pentru că ne este teamă de confruntarea cu sfârșitul vieții, respectiv cu moartea.

Am pierdut perspectiva veșniciei, crezând că totul se termină la cimitir. Așa am ajuns să vedem promovat peste tot „trăiește-ți clipa, trăiește-ți viața”, totul la intensitate maximă, doar aici și acum... Doar plăcerea de moment și iubirea egoistă de sine... Fără să ne mai gândim la viața care ne așteaptă în eternitate.

Accidentul

În anul 1992 împlinisem vârsta rotundă de 35 de ani și mă aflam în miezul unei vieți fericite. Eram doctoriță la Spitalul Universitar Municipal, eram căsătorită cu omul pe care îl iubeam și cu care sunt și în prezent, aflasem vestea că voi avea un copil, pe care acum mi-l doream, aveam părinții și socrii în viață, aveam o bunăstare materială, ce-mi mai lipsea?

Ca un corolar al acestei etape, cu ocazia acestei frumoase aniversări, colegul meu de specialitate din spital, doctorul Adrian Pop, un nume cu rezonanță în lumea medicală, îmi dăruise un superb buchet de treizeci și cinci de trandafiri în toate nuanțele: alb, roșu, roz, galben, portocaliu, grena...

La sfârșitul lunii august al aceluiași an, 1992, am fost solicitată de lotul olimpic de natație și sărituri în apă să-i însoțesc pe sportivi la Balcaniada de la Istanbul. Împreună cu soțul meu și cu alte șapte persoane am fost imbarcați într-un microbuz, în timp ce lotul propriu-zis era instalat într-un autocar, unde inițial ar fi

trebuit să fiu și eu, ca medic al lotului. Însă se pare că pronia dumnezeiască hotărâse pentru mine altfel. Prietenul meu foarte bun, Nelu Ilieș, președintele federației de înot de la acea vreme, se afla în autocar și, din poziția în care era, a văzut întreaga desfășurare a accidentului în care a fost implicat microbuzul.

Ne aflam în Turcia, în drum spre Istanbul, pe o șosea oarecare, pe un drum drept, în plină zi. Mihail, șoferul microbuzului, nu era obosit, în plus avea și experiența a mii de kilometri, acumulați în douăzeci de ani de șofat profesionist. Eu mă așezasem exact în mijloc, aveam trei oameni în față și trei în spate. Cred că eram între soțul meu și Dana Ilieș, soția lui Nelu. Practic, nu ar fi trebuit să pătesc nimic.

La un moment dat, fără a intra în coliziune cu vreo altă mașină, microbuzul nostru s-a răsturnat. Nu-mi amintesc decât o durere groaznică, infernală, pe care am resimțit-o în toată ființa mea. Am simțit atunci că mor și parcă de atâta durere o strigam pe mama... Nu-mi aduc aminte cât a ținut totul... O fracțiune de secundă, după cât am perceput eu ca durere. Pentru mine totul s-a desfășurat

brusc, totul a fost un șoc, în urma căruia mi-am pierdut cunoștința.

Soțul meu nici acum nu vrea să-și reamintească de acele clipe. Doar atâta mi-a spus că, într-adevăr, o strigam pe mama. De atunci, de la accident, Viorel refuză să mai vizităm această țară, în condițiile în care noi ne petrecem vacanțele anuale în diferite țări. Mi-aș dori să revin în Turcia, mai ales la Istanbul, însă soțul meu mi-a interzis să mai merg vreodată în zona aceea, cel puțin cât trăiește el. Și – vorba părintelui nostru Adrian – „bine este să mai faci și ascultare de soț”.

De fapt, eu și soțul meu nu vorbim niciodată despre accident, deși mi-aș dori aceasta. Cert este că am fost singura cu leziuni grave, foarte grave chiar. Soțul meu a avut o leziune la cap, dar fără repercusiuni pe termen lung, Dana Ilieș a avut un traumatism la gambă, tot fără repercusiuni, iar ceilalți pasageri nu au avut nicio problemă fizică.

Când microbuzul s-a răsturnat, s-a rostogolit până la marginea drumului și, ușa deschizându-se, toți am fost aruncați din mașină. Și tocmai eu, care, aparent, păream cea mai asigurată prin poziția pe care o aveam în microbuz, am fost cea

mai afectată, fiind izbită cu putere de caldarâm. Ne aflam la marginea unui sat din apropierea Istanbulului, așa că am beneficiat de primele îngrijiri la primul spital din zonă. Știu asta din ce mi s-a povestit mai târziu, întrucât îmi pierdusem cunoștința din momentul impactului cu solul.

La spitalul respectiv am fost diagnosticată corect. Ficatul meu era rupt și aveau hemoragie internă, cu doi litri de sânge în abdomen. Am fost operată de urgență de un tânăr medic turc și intervenția a reușit. Părea că asta fusese tot.

Însă, în loc să îmi revin, ca după orice intervenție chirurgicală, eu m-am afundat într-o comă din ce în ce mai profundă. Adică, practic, nu m-am mai trezit din momentul accidentului, așa încât, foarte multă vreme după accident, la revenirea mea la starea conștientă, nici nu am știut că suferisem o intervenție chirurgicală. De-abia după restabilirea parțială a vederii am putut sesiza cicatricea din zona abdomenului, de pe toată lungimea lui. De asemenea, copilul pe care îl aveam în pânțe – și care suferise profund întreaga traumă – murise. Avea cam câteva luni

și nu știm dacă era fetiță sau băiat. De
atunci nu am mai putut avea copii.

Dumnezeu lucrează prin oameni

Mă afluam într-un spital dintr-o țară străină, mi se făcuse o intervenție chirurgicală în condiții de urgență. Ni se asigurase tuturor asistența medicală de urgență, cum era și firesc în astfel de situații. Numai că, starea mea agravându-se, depășea competența și mai ales posibilitățile aceluia spital de provincie, așa încât am fost transferată cu salvarea la Istanbul.

Nemaiavând asigurare medicală, de fapt depășindu-se valoarea ei financiară, la Spitalul din Istanbul am fost *parcată* pe o brancardă, cu minimum de intervenție medicală, în așteptare. Dat fiind că starea mea se dovedea a fi din ce în ce mai gravă, trebuia să fiu ținută la reanimare, cuplată la toate aparatele care să-mi susțină absolut toate funcțiile vitale. Problema era însă de cost. Menținerea mea în viață presupunea alocarea unei sume foarte mari de bani. Noi, ca familie, nu puteam susține această spitalizare, întrucât nu beneficiam de suma necesară. De asemenea, nimeni din anturajul nostru nu era atât de bogat încât să ofere o

astfel de sumă. Problema care se punea părea la acel moment fără soluție. Cine să plătească?

Atunci a intervenit Dumnezeu, Care lucrează prin oameni, după cum bine știm. Tatăl unui sportiv din lotul turc de natație, un musulman, s-a oferit să sponsorizeze spitalizarea mea. Nici măcar nu știu numele celui om care a intervenit la momentul potrivit, ca să-mi salveze viața. Am însă nădejdea că Dumnezeu îi va răsplăti gestul pe care l-a făcut pentru mine.

Găsindu-se banii necesari, a început reanimarea mea. Trebuie să spun că suma oferită era foarte mare, nu numai pentru vremea de atunci, anul 1992, ci pentru orice vreme.

Soțul meu, Viorel, era la căpătâiul meu ori de câte ori i se permitea să intre în reanimare. Și el, și Nelu Ilieș – care avea și el voie să intre – mi-au povestit mai apoi că, ori de câte ori Viorel se apropia de patul de reanimare în care mă aflam, aparatele care erau conectate la inima mea indicau o accelerare a ritmului cardiac. Ceea ce arată că legătura sufletească foarte puternică dintre noi doi se menținea, chiar dacă eu devenisem,

trupește, o legumă. Nu este o metaforă poetică ceea ce se spune – că iubirea dăinuie dincolo de moarte, dincolo de timp și dincolo de spațiu.

Nelu Ilieș, prietenul nostru, avea o evlavie deosebită pentru Maica Domnului. Noi nu știam până atunci de această credință profundă și tainică a acestui om. Cert este că el, zi de zi, a citit rugăciuni către Maica Domnului – acatistul, paraclisul și el mai știe ce. Nelu a avut tot timpul convingerea neștirbită că rugăciunea lui va fi ascultată și că eu îmi voi reveni, în pofida stării generale, care nu dădea semne de ameliorare.

Șeful secției de terapie intensivă unde mă aflam era musulman, dar școlit în Anglia, unde făcuse supraspecializările de rigoare, la Cambridge sau Oxford. Cert este că era un medic foarte competent; Viorel și-a dat seama imediat de nivelul lui profesional și uman. Acest om s-a străduit să facă tot ce știa pentru a mă readuce la viață. Totuși, la un moment dat, banii din acea sponsorizare erau cam pe sfârșite, așa încât medicul care mă îngrijea trebuia să ia o hotărâre, împreună cu soțul meu, în ceea ce mă privea. Practic vorbind, era o hotărâre vi-

tală. Dacă nu mai erau bani, era necesar să fiu deconectată de la aparate și lăsată „în voia sortii”. Viorel era foarte afectat și nu se putea concentra asupra unei soluții pentru că, omenește vorbind, deconectarea mea însemna moartea efectivă.

Cum Viorel era pierdut în acele momente critice, Nelu Ilieș, prietenul nostru, a luat inițiativa, având în spate puterea postirii și a rugăciunii către Maica Domnului. Cu mult curaj, el l-a rugat pe doctor să mi se mai îngăduie câteva zile de terapie, întrucât se apropia ziua de naștere a Maicii Domnului, respectiv ziua de 8 septembrie. Cum avea să-mi mărturisească mult mai târziu, Nelu avea convingerea, inexplicabilă rațional, că eu îmi voi reveni odată cu sărbătoarea Nașterii Maicii Domnului. Din câte am înțeles, medicul respectiv a consultat Coranul și apoi i-a spus lui Nelu: „Da, aveți un profet, pe nume Iisus, Care a fost născut din Maria și Iosif, iar Maria este născută pe 8 septembrie.” În felul acesta, doctorul a încuviințat să mi se mai acorde îngrijiri medicale, dintr-un respect pentru ceea ce era scris în Coran și pentru respectul pe care l-a avut pentru noi ca și creștini. Se vede că și întâlnirea cu

acest om a fost lucrarea lui Dumnezeu. Deși el nu credea în minuni, a acceptat că ele pot exista.

Într-adevăr, pe 8 septembrie, fiind încă legată la aparate, am început să dau semne de viață. Încet-încet am fost decuplată de la fiecare aparat și funcțiile vitale au fost reluate, la minim însă: starea mea continua să fie critică. Să nu se înțeleagă că a fost o minune spectaculoasă, că m-am ridicat brusc, m-am spălat, m-am îmbrăcat și am plecat pe picioare la aeroport, spre România. Dumnezeu a lucrat lin și discret, dându-le și altor oameni din jurul meu posibilitatea de a-și arăta generozitatea și disponibilitatea de-a mă ajuta. Dumnezeu nu face nimic la întâmplare, ci totul conform planului Său, prin care dă fiecărui om șansa de a lucra la propria lui mântuire.

Aș vrea să mai adaug aici ceva important legat de valoarea prieteniei, ca formă a iubirii la care ne cheamă Dumnezeu pe fiecare dintre noi. Am simțit de-a lungul vieții mele prietenia ca un continuum. Prietenii mei, mai vechi sau mai noi, băieți sau fete, titrați sau oameni ai străzii, căsătoriți sau necăsătoriți, și-au făcut și își fac partea lor de pri-

etenie într-un mod constant. Au plâns cu mine și s-au bucurat cu mine. Au fost alături de mine la bine și la greu. Cu unii poate nu ne-am văzut o lungă perioadă, însă, totdeauna când ne-am revăzut, am continuat din același punct. Dumnezeu este alături de noi și prin prietenii noștri și, de asemenea, prin orice om care nu întâmplător ne apare în cale.

Cu Nelu Ilieș, care a fost atât de aproape în acele momente dramatice pentru mine, am păstrat o legătură profundă, ce-mi arată de fiecare dată că prietenia adevărată ființează dincolo de distanțe fizice și temporale, fără a fi ceva paranormal. De exemplu, și acum, la atâția ani de la accident, când mie mi se întâmplă ceva cu o încărcătură emoțională negativă, Nelu mă sună și mă întreabă: „Ești bine?” Sau, în momentul în care vorbesc despre accident și reactualizez niște emoții sau stări prin care am trecut atunci, la fel, Nelu mă sună.

Căci în RAI multe lăcașuri sunt...

În momentul impactului dureros cu solul, într-o fracțiune de secundă – după percepția mea –, din acea durere extrem de intensă m-am trezit ca și catapultată într-o altă lume.

Am ajuns într-un loc neasemuit de frumos și luminos. Prima impresie a fost de lumină, foarte multă lumină. Nu eram deloc confuză, ci priveam totul cu luciditate și cred că eram și curioasă. Era o lumină caldă, dar nu fierbinte, o lumină plăcută, ca de primăvară, care te învăluia și-ți crea o stare de confort.

Eram într-un loc parcă undeva la mare sau poate într-o zonă care semăna cu Lacul Techirghiol de la noi. Apa aceea ca de mare sau ca de lac întins era limpede, albastră, fără valuri și extrem de liniștitoare, foarte liniștitoare. Iar deasupra, cerul era senin, fără nori, de un albastru mai deschis decât marea. Nu am văzut soarele, dar era numai și numai lumină. Și, cât am stat acolo, nu a fost noapte sau întuneric niciodată, iar luminozitatea nu s-a modificat în niciun fel.

Era și foarte multă verdeață, copaci înfloriți în toate culorile primăverii: alb, galben, roz. Erau copaci ca la noi, erau ca în primăverile pe care le știm cu toții. Interesant este că nici florile nu s-au schimbat cât am stat. Nu le-a căzut nicio petală. Era ca un prezent continuu tot ceea ce trăiam. Și se auzeau tot felul de păsări, nu le-am văzut, doar le-am auzit. Cântecelor lor erau toate în armonie, chiar dacă soliștii erau cocoși, guguștiuci, mierle, ciori și altele. Nu se certau în cântul lor unele cu altele, nu erau gălăgioase, așa cum fac, de exemplu, în mod obișnuit, ciorile. Acolo totul era în armonie și iubire. Iar pe fundal, cu totul separat de cântecul păsărilor, se derula o altă muzică, continuă, discretă, superbă, celestă, nu am cuvinte să v-o explic... Pe care mi-aș dori ca fiecare dintre noi să o poată asculta...

Eram foarte prezentă în tot ce se derula, însă nu știu cum arătam eu, deși aveam conștiința că eu, Ada, exist ca persoană. În schimb, știu cum arătau ceilalți, aceasta pentru că m-am trezit între oameni. Tot spațiul acela era populat cu oameni, nu era solitudine și nu erau grupele acolo. Era o comuniune și absolut toți eram prieteni.

Nimeni nu stătea la orizontală ori așezat, nu am surprins niciun moment de somn, dar nici de oboseală. Erau oameni în jur de treizeci de ani, nu am văzut nici copii și nici bătrâni în acel loc. Acești oameni nu erau bărbați sau femei, erau asexuați. Erau cu toții frumoși, de aceeași înălțime (nici prea înalți, dar nici scunzi), nu-mi aduc aminte de bucle sau tunsori sau culori de păr, nu-mi aduc aminte de culoarea ochilor, nu-mi aduc aminte cu ce erau îmbrăcați. Felul cum erau ei mi-a creat o dublă impresie: pe de o parte, de normalitate, iar pe de altă parte, că erau îngeri. Da, îngeri cu siguranță. Cum erau îmbrăcați nu mi-a rămas în minte – erau însă cu toții luminoși. Nu erau materiali, adică percepția mea când am revenit era că, dacă aș fi pus mâna pe ei erau doar energii, nu știu să explic mai bine. În orice caz, nu era materie acolo. Iar eu parcă eram la fel ca și ei.

Și totul era liniște, pace, lumină, căldură, armonie, calm, iubire, iubire, iubire. Nimeni nu se certa niciodată cu nimeni, nu am auzit țipete, ton ridicat, zgomot, gălăgie, nimic, nimic dizarmonic. Și toți acei oameni erau prieteni între ei, la fel și eu, și nu stăteam degeaba,

nu-mi aduc aminte ce făceam la modul fizic al lucrului, dar știu că fiecare avea câte o treabă. Cum comunicam acolo, iar nu știu, dar, cu siguranță, de înțeles, ne înțelegeam cu toții. Era sigur un mod de comunicare. Și toată lumea se iubea. Această atmosferă de pace și iubire mi-a rămas foarte clar în minte. Era o iubire evidentă, nimeni nu se certa cu nimeni, nimeni nu era vrăjmaș cu nimeni. Toată lumea trăia într-o pace totală și toată lumea se iubea – iubirea ne lega pe toți. Nu era o iubire carnală sau erotică. Era o iubire curată, adâncă și constantă, nu avea schimbări de intensitate, legate de vreo întâmplare. Nu am întâlnit pe nimeni cunoscut acolo, dar oamenii aceia m-au primit ca și cum mă știau dintotdeauna și aparțineam acelui loc, așa cum zici că ești acasă, dar în sensul cel mai frumos și mai bun al cuvântului.

Și, peste acestea, toți ne aflam într-o continuă rugăciune.

După câțiva ani buni, când am ajuns la părintele Adrian Făgețeanu (pe vremea când era duhovnic la Mănăstirea Antim) și i-am spus că mie mi-a fost atât de bine acolo unde am murit și l-am întrebat de ce m-am mai întors la viață,

dumnealui mi-a răspuns: „Ți-a fost bine, Ada, unde ai murit, pentru că Dumnezeu te-a dus în Rai, să vezi cât e de bine și să poți să spui și altor oameni că noi spre asta trebuie să tânjim. Dar, dacă atunci mureai, nici vorbă să ajungi în Rai definitiv.” Mi-e clar acum ce a vrut să-mi transmită părintele Adrian atunci. Eu, până la întâlnirea cu părintele Sofian și părintele Adrian, nu mă spovedisem niciodată, nu mă împărtășisem, nu participasem la Sfânta Liturghie, la Sfântul Maslu și eram foarte mândră de mine.

Înțeleg acum că a fost demonstrația lui Dumnezeu cu mine ca să-mi arate că se poate să ajungi acolo, în RAI. Și eu să spun, eventual, și altor oameni că Raiul este posibil de atins.

Au mai trecut alți și alți ani de la acest eveniment unic al vieții mele. Reîntorcându-mă la acele clipe, încercând să le deslușesc din nou, într-un dialog cu părintele Alexandru Niță, un părinte adânc preocupat de realitatea și concretețea Raiului, am înțeles de la dânsul, din descrierea pe care eu i-am oferit-o, că în Rai sunt mai multe locuri, trepte, și că eu am fost pe una din ele, pe una din cele de mai jos.

Întoarcerea

Întoarcerea mea la viață, la „viața terestră”, a fost dureroasă. La fel de dureroasă ca și impactul inițial cu solul din momentul accidentului. Revenirea din comă, prin reluarea treptată a funcțiilor vitale, am resimțit-o în plan fizic ca pe ceva extrem de dureros. Din punct de vedere psihic trăiam o stare de confuzie, nu prea știam ce era cu mine. Ca dovadă, eu fusesem operată pe burtă și aveam o ditamai cicatricea și nu mi-am dat seama de asta decât mult, mult mai târziu.

Dacă impactul inițial, din momentul accidentării, a durat, după modul meu de percepție, o clipă, o fracțiune de secundă, ceva foarte scurt, dar fulgerător, revenirea din comă am perceput-o ca pe ceva la fel de dureros, dar fără de sfârșit.

Fiecare zi de AICI era groaznică, poate și în contrast cu fiecare zi petrecută DINCOLO, un răstimp cu adevărat minunat. Fiecare zi de aici mă durea la propriu. Cu reluarea fiecărei funcții aveam senzații sfâșietoare. În fiecare zi mă durea altceva. Îmi dau seama că, medical vor-

bind, nici nu se putea întâmpla altfel. Cap, rinichi, ficat, splină, respirație, mușchi, oase, tot organismul...

Tot ce știu este că îmi doream să se termine odată acest calvar și în confuzia mea aș fi dat orice să mă întorc în pacea și iubirea din care tocmai plecasem, pentru a mă întoarce într-un palid salon de reanimare...

Atunci, a intrat *în scenă* prietenul din tinerețe al lui Viorel, Radu Lăpădat, pilot de profesie. El a organizat o cursă la Istanbul, iar partea din spate a avionului a fost adaptată la condiții de avion sanitar. În felul acesta, pe 14 septembrie, într-o stare critică, a fost posibilă întoarcerea mea în România, în condiții de maximă siguranță. Pe aeroportul din România avea să mă aștepte cu înfrigurare tatăl meu, văduv de un an de zile. Alături de tata se afla Magda, soția lui Radu, medic balneolog de profesie.

Odată întoarsă în România, am ajuns la secția de terapie intensivă a Spitalului Municipal, unde de fapt și lucram. Nu-mi aduc aminte de prea multe din acele zile, ceea ce știu mi-a fost povestit de soțul meu și de prietena mea, Magda, soția lui Radu – pilotul. În acea

perioadă, Magda era și ea medic la Municipal. În primele zile, Magda a stat lângă mine zi și noapte. A fost și prietenă și soră și doctoriță și, mai ales, infirmieră. Nu-mi puteam ține nici capul, trebuia să fiu schimbată ca un bebeluș, de hrană nu se punea problema, pentru că eram în continuare la perfuzii. Însă era nevoie să fiu supravegheată 24 de ore din 24, iar prietenii mei au făcut rând pe rând de gardă, cât am stat eu acolo.

Întrucât accidentul s-a produs în contextul în care eram și doctorița unui lot sportiv, am fost vizitată de aproape toți sportivii și antrenorii cu care lucrasem înainte. Am rămas până în ziua de astăzi extrem de impresionată de disponibilitatea acestor oameni. Sportivii, și nu mă refer aici la excepții, mi-au rămas ca niște modele de disciplină, omenie și solidaritate. Am preluat de la ei un principiu pe care eu personal nu-l aveam până atunci. Am învățat de la ei că, în viață, și pe cel care câștigă, dar și pe cel care pierde, trebuie să-l tratezi la fel. Adică: „ai câștigat, continuă”, „ai pierdut, continuă”, căci acesta nu este nici ultimul joc și nici ultima competiție. Fie că ai ieșit pe primul loc, fie că ai fost eliminat, mai ai

șansa de-a o lua de la început. Același lucru îl spunea și Nansen, cel care cu expediția lui a atins Polul Sud pentru întâia dată: „Ai câștigat, continuă; ai pierdut, continuă.”

La ani distanță după externarea mea din Spitalul Municipal, unde am stat vreo trei luni „bătute” și numărate ca la armată, după câțiva ani buni de recuperare, într-o zi de vară, aflându-mă împreună cu soțul meu într-o vacanță prin Ardeal, aveam să întâlnesc un om deosebit, ce avea să-mi reamintească lecția despre bătăliile câștigate ori pierdute.

Începusem de acum să merg regulat la Mănăstirea Antim și-l aveam deja duhovnic pe părintele Adrian Făgețeanu. Începând să mă familiarizez și eu cu lumea bisericii și fiind încă atât de slăbănogită sufletește, aveam dorința de a-i cunoaște și pe ceilalți mari duhovnici aflați în viață, de la care să pot lua o binecuvântare și un sfat în plus.

Îl cunoscusem deja pe părintele Sofian Boghiu, starețul Antimului, stareț veșnic al acestei Mănăstiri, căci am credința lăuntrică și nestrămutată că ne veghează cu aceeași discreție și sfințenie și după adormirea sa. Auzisem și de părintele Ar-

senie Papacioc de la Techirghiol, și de părintele Teofil Părăian de la Sâmbăta de Sus, și de Înaltul Bartolomeu Anania. De asemenea, îmi doream să-l cunosc și pe părintele Ioan de la Mănăstirea Recea, însă nu se ivise încă momentul întâlnirii.

Mă aflu în Ardeal și bineînțeles că am mers la Mănăstirea Recea, cu dorința fierbinte de a-l întâlni pe părintele Ioan. Îl mai căutasem de câteva ori, dar fără izbândă. Și de data aceasta ni s-a spus că părintele nu se simte bine. Afară era o zi mohorâtă, ploioasă, chiar dacă era vară. Părintele, fiind suferind, era la chilie. Deja mă resemnasem că nu-l voi întâlni nici acum. Mă gândeam că nu-i nimic, voi reveni și, până la urmă, Dumnezeu va rândui momentul și întâlnirea potrivită.

Eram la braț cu soțul meu și ne plimbam pe vremea aceea cătrănită și la propriu și la figurat, pe una dintre aleile Mănăstirii Recea. La un moment dat, ploaia aceea de vară a încetat, soarele a apărut pe neașteptate și, fără să-mi dau seama cum, în acea lumină, am crezut că visez, scăldat de razele soarelui, sprijinindu-se într-un baston, pe alee se plimba chiar părintele Ioan. Ne-am apropiat cu emoție. Potrivit de înălțime, puțin adus

de spate, la vreo 70 de ani, cu niște ochi negri luminoși, în fața noastră se găsea chiar părintele Ioan.

După ce ne-a binecuvântat, m-am simțit copleșită de atâta emoție, încât am început să plâng în hohote ca într-o descărcare, în așa fel încât nu mai puteam vorbi nimic din ceea ce atâția ani îmi propusesem să-l întreb. Întrebându-mă ce s-a întâmplat, am reușit, printre lacrimi, să-i povestesc părintelui cât de amărâtă sunt în urma a ceea ce am pățit. Și am început a mă jeli că probabil așa voi rămâne toată viața, ce să mai spun, propria bocitoare a vieții mele. Spunându-i cum mă cheamă, părintele Ioan mi-a răspuns direct: „Ada, este adevărat, se pare că ai pierdut o bătălie, dar s-ar putea ca războiul să-l câștigi. Dar asta depinde numai de tine, numai de tine.”

Aceasta întâlnire, mult așteptată, m-a marcat foarte mult. De câte ori simt că ating pragul demoralizării, îmi răsună în minte multe dintre cuvintele părintelui Ioan și îmi revin.

Un an de sport de performanță în două dimensiuni

În Spitalul Municipal am zăcut la propriu trei luni, respectiv, între 14 septembrie (Ziua Crucii) și 15 decembrie (Ziua Sfântului Elefterie – în greacă, *elefteria* însemnând *eliberare, libertate*). După ce m-am hidratat la maxim cu perfuzii, am început să mă realimentez cât de cât „normal”. Spun „normal” în ghilimele, pentru că, având o leziune pe lobul parietal stâng și fiind deteriorate ariile de conexiune cortico-corticale, am rămas cu un deficit al coordonării dreapta-stânga, ceea ce înseamnă o incapacitate de coordonare și de folosire a celor două mâini. Cu alte cuvinte, printre altele, n-am mai putut folosi adecvat furculița și cuțitul la masă, deficiență cu care am rămas până acum.

Inițial eram stângace, dar, după accident, a trebuit să învăț să folosesc mâna dreaptă, întrucât mâna stânga nu mai înțelegea ce are de făcut, comanda trimisă de creier nu mai era executată. După ce am început să-mi ridic singură capul, am

început să stau în șezut, apoi și în ortostatism. Datorită unei deficiențe neurologice, cu afectarea tonusului muscular pe toată partea dreaptă, s-a constatat că am probleme cu mersul. Asemeni unui copil, am reînvățat și mersul. Sportivii mei au fost zilnic cu mine în programul de recuperare. Îmi aduc aminte de o zi mohorâtă de iarnă, în decembrie, când eu reînvățam cu zor să merg pe holurile spitalului, căci nu aveam de ales, cu sportivii nu te pui.

În acest răstimp, cu o ambulanță, am fost la un consult la marele profesor neurochirurg Leonid Dănăilă. Când s-a uitat la mine și m-a consultat și a văzut și RMN-ul, mi-a recomandat să continui tratamentul medicamentos, să am grijă să stau liniștită în pat, să mă mișc cu prudență, să nu provoc complicații nedorite și să revin la consult peste un an.

Când m-am întors acasă, pe 15 decembrie, prietenii mei sportivi au fost de cu totul altă părere. Mi-au zis că, dacă voi sta prea liniștită în pat, voi rămâne o frumoasă legumă „for ever”. Întrebându-i ce altă alternativă aș avea, când cu adevărat marele profesor îmi recomandasese ce am de făcut, ei mi-au spus că mai

rău decât atât ar fi direct moartea, pe care deja o știam. Așa că am riscat și m-am lăsat pe mâna lor.

Timp de un an am fost „sportivă de performanță”. În fiecare zi aveam un program bine stabilit. „Antrenamentele” le efectueam la Clubul Sportiv Triumf, acolo unde cândva fusesem doctoriță. Am făcut gimnastică, înot, alergări, masaj... doar rugby n-am făcut. Programul de recuperare a fost conceput de sportivii mei după modelul programului lor de antrenament, fără a avea vreo cunoștință medicală. Totul a fost după fler, inspirație și mai ales dorința iubitoare de-a fi ajutată să mă recuperez fizic.

La gimnastică am făcut exerciții nu numai la sol, ci și la... bârnă, pentru restabilirea echilibrului. Chiar am fost urcată pe bârna gimnastelor, ținută fiind de mână și, credeți-mă, nu mi-am julit niciodată genunchii. Aceasta a fost de fapt rezultatul încrederii pe care sportivii mi-au insuflat-o.

La înot, în prima ședință, Nelu m-a aruncat în bazin, știind că eu înot. Însă eu, de fapt, uitasem să înot, așa că m-am dus ca bolovanul la 9 metri adâncime. Bine că Nelu era și scufundător, că nu

toți știu să se scufunde. După acest episod, Nelu nici gând să se lase. „A, nu mai știi să înoți? Să folosim atunci aripioare de copii!” Așa că am efectuat exerciții de coordonare prin înot, cu aripioare.

La gimnastică aveam momente când oboseam și m-aș fi lăsat de sport, însă mi se spunea: „A, nu mai poți? De acolo, de unde nu mai poți, mai faci 20”, așa încât, cu chiu, cu vai, decât să fac ceva în plus, mai bine îmi făceam programul. La fel mi se întâmpla și când aveam de alergat ture de stadion. Aveam, de exemplu, cinci ture de făcut. După trei ture m-aș fi dus acasă. Însă, de pe margine, mi se spunea: „A, nu mai poți după trei ture, atunci să faci în total șapte, nu cinci.” O adevărată școală de călire a voinței (capitol la care mulți dintre tinerii noștri stau foarte prost în zilele noastre, întrucât calculatorul și televizorul nu sunt pedagogi buni).

Chiar mă gândeam, lucrasem acolo având toată baza sportivă la dispoziție, dar a trebuit să mor ca să fac și eu puțin sport și să-i înțeleg rolul benefic pentru sănătate. Ceea ce spun acum nu are nicio legătură însă cu nebunia exercițiilor obsedante de fitness și alte variațiuni pe aceeași temă – a banului. Cunosced tineri

care și-au distrus coloana, inima, mușchii, sănătatea, făcând exerciții necontrolate de profesioniști adevărați. Cunosced fete care au devenit anorexice prin exerciții și diete extreme și aș mai putea continua, însă nu acesta este subiectul rândurilor de față.

Cert este că, după un an, m-am prezentat la domnul profesor Dănăilă și, când m-a văzut, a rămas tablou, cum se zice la noi, românii. S-a bucurat pentru reușita mea și bineînțeles că a fost curios să știe care a fost rețeta. „Sport de performanță în două dimensiuni”, am răspuns, pentru că de la accident am mai rămas cu o deficiență: vederea în două dimensiuni și nu în trei, așa cum este firesc.

Casa Umbrelor și cucuveaua din pervaz

După anul de concediu medical, am mers, după cum era și normal, la investigațiile de control. Aici s-a constatat că leziunile neurologice cu care m-am ales în urma accidentului sunt definitive și ireversibile. Drept pentru care, la frumoasa vârstă de aproximativ 36-37 de ani, am fost anunțată că am devenit o tânără pensionară pe viață. Cu talon de pensie, cu poștaș care vine lună de lună acasă cu pensia ca la bătrânei, cu certificat de handicapat, cu tot tacâmul.

Sentința fiind definitivă, gândul că nu-mi voi mai putea practica profesia de medic m-a zdruncinat mai mult decât pensionarea în sine. După atâția ani de citit, de învățat, de examene peste examene... După obținerea cu greu a unui post de medic într-o specialitate de perspectivă, în care aveam toate drumurile de dezvoltare profesională deschise... După obținerea unui loc la cel mai mare spital universitar din București, unde mă formasem pas cu pas, de la studentă la

stagiară și apoi specialist... La cât îmi dorisem să lucrez cu oamenii, să le fiu de folos...

Iată-mă, la 36 de ani, cu toate visele spulberate... Copilul din mine murise, eu murisem, cu acest certificat de pensionare muream pentru a doua oară... Mama mea murise și ea în urmă cu 11 luni, înainte de accidentul meu... O lume murea în mine, deși soțul meu era permanent lângă mine, la fel ca și tatăl meu, un mare luptător cu viața. De asemenea, fratele mamei, unchiul George, mă susținea în permanență. Și atâția prieteni care au fost lângă mine și continuau să fie...

Cu toate acestea, mă simțeam fără sens, fără rost. Deși nu se punea problema sinuciderii, în viața mea nu am avut astfel de gânduri, în aceste momente, eu, Ada, nu înțelegeam pentru ce mai trăiesc, încotro mă îndrept, nu mai vedeam niciun sens și niciun rost al vieții mele. Mă simțeam suspendată în aer. Nu mai vedeam ce-aș mai putea face în aceste condiții, de unde să încep, de fapt, cu ce să mai încep? Simțeam și trăiam momente de disperare existențială, din care nimeni nu mă putea scoate. Speram ca situația aceasta să se termine într-un fel, să mă

trezesc a doua zi dimineată așa cum eram eu, cea dinainte, sau poate să nu mă mai trezesc... Eram doctoriță și știam că nu se mai poate face nimic, eram lucidă, eram perfect conștientă. Tot creierul mi se făcuse zob și eu îmi păstrasem conștiința intactă...

Cine era de vină? Cui greșisem atât de tare, ca să fiu astfel pedepsită? Cu ce greșisem mai mult decât ceilalți, care erau bine-mersi și poate că făcuseră mai multe rele decât mine? Nu puteam gândi altfel, atunci... Mă frământau întrebările, gândurile, lipsa de sens, lipsa de rost, lacrimile peste lacrimi, durerea sufletească ce depășea cu foarte mult durerea fizică. Nimeni nu putea vorbi cu mine, nimic și nimeni nu mă putea consola.

Cum spuneam, în urma investigațiilor medicale era clar că leziunile neurologice pe care le dobândisem erau definitive și inoperabile. În forul meu interior speram într-o intervenție chirurgicală salvatoare, chiar dacă profesorul Dănăilă, mare neurochirurg, îmi spusese că nu poate fi vorba de o intervenție chirurgicală atât timp cât leziunile sunt difuze, răspândite pe toată suprafața cerebrală.

În aceste condiții, tatăl meu s-a mobilizat și a obținut pentru mine o plecare la Paris, la cel mai mare spital de neurochirurgie, pentru a mai afla o opinie.

Trecuse mai bine de un an de la accident. Încă nu mă puteam privi în oglindă. De fapt nici pe ceilalți nu-i prea vedeam. Percepeam doar lumini și umbre. Credeam că sunt oarbă. Tot anul de recuperare fizică cu sportivii a fost cu și prin sprijinul lor concret, adică ținută, pas cu pas, de mână. La început, fiind prioritară recuperarea fizică, adică să merg, să mă spăl, să prind furculița, nu am dat importanță văzului, mai ales că totul era confuz în capul meu. Eu cred – și soțul meu crede la fel – că la început eu chiar nu am văzut. Cu atât mai mult cu cât ochiul drept era ieșit din orbită. Probabil hemoragic, ochiul drept alunecase spre obraz. Credeam că ochiul era pierdut. Pe partea stângă aveam hemipareză, motiv pentru care saliva mi se prelingea în continuu din gură. Stăteam tunsă scurt, numărul 1, în așteptarea unei șanse de operație care pentru mine era unica scăpare și în care continuam să cred. Mâna stângă nu o puteam folosi deloc. Pe trahee, în urma intubației din

timpul comei, mi se formaseră patru polipi care mai târziu mi-au fost operați prin patru intervenții. Dincolo de faptul că vocea îmi era baritonală, aveam și crize nocturne de sufocare. Să nu ai aer este chiar îngrozitor, asta chiar m-a marcat foarte mult.

În această splendoare, în care mă aflam – căci ce fusesem și ce ajunseseam... – am luat drumul Parisului. Acolo s-a confirmat faptul, nedorit de mine, că, într-adevăr, nu pot fi operată. În schimb, m-au trimis pentru un consult și la Spitalul de nevăzători și văzători cu deficit grav din Versailles. Medicul de acolo împreună cu psihologul (am văzut că în Franța se lucrează întotdeauna și cu un psiholog în echipă) și-au dat seama, în urma testărilor complexe, că eu de fapt văd. Cei doi s-au așezat în fața mea și la un moment dat m-au întrebat dacă îi văd și le-am spus că nu văd nimic. Apoi, mi-au indicat să privesc cu atenție și cu încredere și să încep să descriu ce apare din direcția vocilor. Încet, încet am început să descriu ce văd, în condițiile în care eu continuam să cred că nu văd. Testele au continuat pentru a-mi confirma mie însămi că văd și pentru a mi se stabili

diagnosticul și conduita terapeutică. Pentru că, de fapt, nu era o tulburare de vedere, ci de integrare a vederii: creierul meu, asemeni unui computer, nu recunoștea ce ajungea la el, de la ochi la creier.

Recuperarea unui astfel de caz, extrem de rar, presupunea timp îndelungat. În felul acesta, ne-am organizat un plan terapeutic, și mai ales financiar, care s-a desfășurat pe parcursul unui alt an întreg de exerciții. Soțul meu era în România, la serviciu, iar eu „la școală”, în Franța, singură. Doar că Dumnezeu continua să mă susțină și acolo, pentru că prietenul meu de navetă de la Găești, Ciprian Popa, ajunsese medic psihiatru la un alt renumit spital, din apropierea locului unde mă aflam eu. De vineri, după lecții, și până duminica seara, stăteam cu familia lui. Faptul că el era psihiatru m-a ajutat foarte mult; am scăpat astfel de frica de autocar, de frica de a ieși între oameni, la magazine, la muzeu, în parc, oriunde. Am reînvățat să mă îmbrac singură, să fac singură cumpărături. Îmi aduc aminte că am prins o primăvară superbă în care stăteam cu orele în parcul spitalului, descriindu-i lui Ciprian toate

„mișcările” primăverii. Și-a consumat mult din timpul lui pentru a mă ajuta să mă recuperez psihic. Și acum, la atâția ani de la acele momente, păstrăm legătura vorbind telefonic de două ori pe lună și petrecându-ne unele vacanțe împreună cu familiile noastre.

Aflată la Centrul de recuperare „Maison des Ombrages” (Casa Umbrelor), aveam propria mea rezervă. În fiecare dimineață și seară, îmi cânta la geam o cucuea, dacă avea ea chef, spre disperarea mea. Cum eram expertă în superstiții, cucuveaua asta, cu tot patosul ei, mă înnebunea de-a dreptul. Mă și imaginam condusă cu sicriul la aeroport spre București...

Într-o zi, nemaisuportând presiunea, m-am dus și la psiholog și la psihiatru să le spun să înceapă cu mine investigații serioase, căci voi muri. După ce au căscat două perechi de ochi perfect albaștri și senini, m-au întrebat ce mi s-a întâmplat, așa deodată, terapia mergând bine.

Atunci le-am relatat vizitele zilnice ale cucuvelei la pervazul ferestrei mele. Ei s-au speriat pesemne de vreun episod psihotic, căci nu prea înțelegeau ce mă poate speria la o cucuea, simbolul bucu-

riei și al vieții la ei, la francezi. A fost
rândul meu să casc ochii dubli și să le
spun că la noi, în România, e taman pe
dos.

Revenirea din Franța

După anul de *studii* în Franța, întorcându-mă acasă, am continuat recuperarea, întrucât s-a concluzionat că aveam nevoie să mă adaptez la noile particularități ale vederii mele. Văzul normal presupune percepția spațiului în trei dimensiuni. De la accident, viața va însemna pentru mine doar două dimensiuni, întrucât am pierdut ireversibil percepția adâncimii. De atunci toate le văd ca într-un desen, în plan. E ca și cum aș vedea viața ca un tablou.

Mult mai târziu, părintele Gherman îmi va alina suferința, spunându-mi: „Ce frumos, doamnă Ada, vedeți ca într-o icoană!” După aceea am înțeles, eu pentru mine, că era vorba și de un mesaj duhovnicesc, de a mă educa să mă poziționez față de oameni și față de viață cu aceeași stare de spirit pe care o ai în fața icoanei, de a privi cu un ochi curat și luminos viața și oamenii.

În această perioadă, unchiul meu, George, m-a ajutat enorm. Unchiul George a fost un fel de al doilea tătic pentru mine,

s-a ocupat mult de educația mea. Era frațele mamei și nu fusese căsătorit niciodată, evident nu avea nici copii. Acum, când privesc în urmă, sunt convinsă că avea vocația singurătății. Niciodată nu l-am văzut deprimat. Era un om foarte echilibrat, cred că nu am cunoscut un om din lume atât de echilibrat și calm ca unchiul meu, de un calm englezesc, aș putea spune. Avea o înfățișare plăcută, nu era nici gras, nici slab, era un om cult, picta, sculpta, mergea la Ateneu, citea cărți bune. Orice femeie cred că și-ar fi dorit să aibă un soț rafinat ca unchiul meu. Nu știu dacă singurătatea lui era legată de o poveste de iubire neîmplinită sau de anii de închisoare. Făcuse câțiva ani de închisoare pentru poziția lui anticomunistă și din cauza - aceasta era „omul problemă” din neamul nostru. Fiind de formație inginer și știind și matematică multă, cu el am făcut meditații la toate materiile la care am avut vreodată nevoie pentru vreun examen. Până și la anatomie am învățat cu el. Avea o gândire extraordinar de clară și sintetică, practic m-a învățat să învăț și lui îi datorez multe din notele mele de 10.

Când m-am întors de la recuperare din Franța, unchiul meu a înțeles foarte

repede cum vine cu văzutul meu în două dimensiuni. Fiind pensionar la acea vreme, aveam împreună întâlniri zilnice, de câte cinci-șase ore, pe care ni le petreceam reînvățând fie să citesc, fie să scriu, fie, mai ales, să devin autonomă în mersul pe stradă. Așa cum, în școală, mă învățase să învăț prin scheme, așa și acum, m-a învățat să-mi iau repere pentru a mă putea orienta pe stradă, în intersecții, chiar și pentru a mă putea întoarce acasă când mă rătăceam. Se întâmpla câteodată să îmi iau ca reper câte un panou publicitar pe care-l citeam, cu îndelungă atenție, dar care se schimba la un moment dat și rămâneam de-a dreptul pierdută. Unchiul George m-a ajutat foarte mult să-mi recapăt autonomia, dar și încrederea.

Îmi aduc aminte că, în acel punct al vieții mele, cea mai mare problemă era disperarea mea că voi rămâne definitiv dependentă de ceilalți. Mă obseda lucrul acesta. Că sunt dependentă de ceilalți, că sunt o povară pentru ei, că trebuie să mă rog de câte cineva să mă ajute cu ceva, să mă conducă într-un loc, să stea după mine, să aloce din timpul lor pentru mine.

Altcineva, care a avut tot așa un rol important în acomodarea cu noua mea

viață, a fost tanti Nuți... În primele șase luni de la accident, în care nu vedeam, nu mă mișcam, a stat cu mine zi și noapte.

Cei care au fost alături de mine m-au ajutat necondiționat și cu multă iubire și sinceritate. Eu trăiam însă o suferință paradoxală. Dacă cineva nu putea să vină într-o zi, era o dramă pentru mine. Pe de o parte, amplificam orice refuz firesc, având în vedere că oamenii mai aveau și motive bine întemeiate să nu vină. Era un egoism al suferinței. Mă simțeam iubită, însă nu puteam înțelege cum cineva nu mă poate ajuta când eu ceream acest lucru, atât de bolnavă fiind.

Pe de altă parte, îmi plângeam libertatea de acțiune pierdută și mă cuprindea disperarea că voi fi tot timpul la cheremul bunăvoinței altora. Mă simțeam umilită că trebuie să cer tot timpul ajutorul. Mă cuprindea deznădejdea. Cred că cel mai greu a fost de dus umilința pe care o resimțeam. Pur și simplu nu puteam să accept că am un handicap. Nu puteam suporta să aud cuvântul „handicap”. Și, ca să pot înghiți acest adevăr, prietenul meu psihiatru îmi tot pune în față, terapeutic, condiția mea de persoană cu handicap.

Poate îmi era atât de greu să mă împac cu noua mea condiție și pentru că în România un om care are o anumită boală sau un handicap fizic (nici nu mai pomenesc de cel psihic) este etichetat și marginalizat de către societate. Se folosește atât de ușor în sens peiorativ cuvântul: „Handicapatul”. Numai cine trăiește condiția aceasta de om cu handicap poate înțelege cu adevărat și durerea și frustrarea și umilința pe care le resimte omul în cauză. Cred că, în societatea românească actuală, nu există o adevărată educație și un nivel al civilizației în acest sens.

Pe de altă parte, anumiți oameni, inconștienți, de dragul unor bani, se auto-declară cu handicap și își fac tot felul de certificate false, neînțelegând ce înseamnă să ai cu adevărat un handicap, în timp ce aceia cu adevărat bolnavi fug de o patalama și de o pensie pe care o merită, fiind dreptul lor, pentru a nu primi și o etichetă. Dacă tatăl meu nu ar fi insistat și nu ar fi umblat prin hățișul birocratic (aceasta este o altă problemă a societății noastre), nici azi nu aș fi avut certificat și pensie.

Refacerea sufletească

Dacă refacerea mea fizică a durat cam cinci ani, dintre care primii trei ani au fost cei mai grei, refacerea sufletească a durat mai bine de cincisprezece ani și pot spune că abia în ultimii cinci ani m-am simțit mai stabilă, mai echilibrată, atât fizic cât și psihic. Este foarte interesant că vârsta cronologică pe care simt că o am este cea de 35 de ani, vârsta la care, de fapt, am murit. Poate fi un blocaj, nu știu, aceasta rămâne de văzut în timp.

La momentul acesta, singura explicație pe care o am este legată de ceea ce am trăit în timpul comei profunde. Acolo unde am fost, *Acolo*, îngerii erau ca niște oameni cam de aceeași vârstă, între 33 și 35 de ani. Erau frumoși, înalți, verticali, luminoși, diafani... Nu aparțineau vreunui sex, erau mai precis asexuați. Părul le era de culoarea castanei. Blonzi nu erau sigur, nici bruneți-bruneți nu erau, nici bucle nu aveau, nici barbă – mustață, de fapt nu știu cum aveau părul și nici ce culoare de ochi aveau. Știu însă că aveau aspect de om întreg și tot ansam-

blul degaja multă, multă iubire, lumină și căldură. Îmi era foarte bine *Acolo...*

Deocamdată așa înțeleg blocajul de a rămâne fixată în jurul acestei vârste, ca nu cumva să uit ce am trăit, ca nu cumva trecerea anilor să estompeze amintirea vie a acelor momente prin acordarea priorității evenimentelor specifice vârstei. Sunt foarte conștientă de vârsta din buletin, dar starea mea lăuntrică este una și aceeași, de om tânăr, rămas la vârsta de 35 ani.

Cel mai greu în evoluția mea de după accident a fost să accept tot ce mi s-a întâmplat. Cred că m-a chinuit cel mai mult umilința, nu durerea fizică și nici durerea psihică, deși medical vorbind intensitatea amândurora a fost mare. Cel mai mult, pe mine m-a apăsât umilința. Mi-au trebuit ani întregi să-mi înțeleg condiția și să o accept. Mi-au trebuit ani întregi ca umilința de a fi bolnavă să se transforme în smerenia de a fi bolnavă. Deși nu știu dacă am ajuns să înțeleg cu adevărat ce este smerenia... Îmi era rușine cu ceea ce devenisem prin accident, mă simțeam complexată, inferioară celorlalți oameni.

Prietenul meu, Ciprian-psihiatrul, a lucrat foarte mult să mă scoată din comparația cu mine însămi. Tot timpul mă comparam cu cea care fusesem înainte de accident și nimic nu mă consola. Era o pierdere ireversibilă, care mă arunca în solitudine și deznădejde. Mă ascundeam de ceilalți, evitam să ies între oameni, eu nefiind niciodată o introvertită și neplăcându-mi retragerea. De mică am fost între oameni și mi-au plăcut mult oamenii. Iubesc să fiu alături de oameni. Dar, atunci, ajunsesem să mă ascund. Nu mă puteam prezenta înaintea lor așa cum ajunsesem: hidoasă, oribilă. Mi se părea că și ceilalți mă percep ca fiind hidoasă, oribilă, demnă de compătimit. Mi se părea că sunt demnă de a fi respinsă și, de multe ori, prin atitudinea mea ostilă, chiar așa se întâmpla, unii oameni începuseră să mă evite. Și în felul acesta ipoteza mea se confirma, chiar mă respingeau ceilalți.

Cu toate acestea, prietenii mei buni, adevărați, nu numai că nu mă vedeau așa, ci chiar înțelegeau stările prin care treceam, și pe care le considerau false și tranzitorii. Cei dragi mie au avut mare încredere că voi traversa această etapă a

vieții mele, că nu era decât o luptă de dat, că războiul nu era pierdut, vorba părintelui Ioan de la Recea.

Pe lângă imensa mândrie care acum, după accident, se vedea rănită și nu accepta deloc o condiție modestă, lipsită de strălucire, de importanță, ajunseseam să mă victimizez, să mă plâng pe mine înșami.

Într-o zi, cam după șapte-opt ani de la accident, l-am întâlnit, în sfârșit, pe părintele Teofil Părăian de la Mănăstirea Sâmbăta de Sus. Îmi dorisem foarte mult să-l cunosc și, la fel ca și în cazul părintelui Ioan de la Recea, Bunul Dumnezeu a ales cel mai potrivit moment și loc de întâlnire. După ce îl căutasem pe părintele Teofil de mai multe ori de-a lungul timpului chiar la dânsul la mănăstire, aveam să-l întâlnesc, la câteva sute de metri de casa mea, la biserica mea de parohie. Părintele Teofil fusese invitat la Biserica Sfântul Ilie Gorgani, cu ocazia prăznuirii Nașterii Sfântului Ioan Botezătorul. Aici dumnealui a slujit Sfânta Liturghie alături de preoții bisericii.

Părintele Vasile Gordon, părinte paroh la vremea aceea, a intermediat pentru mine întrevederea mult dorită. În

acest fel, după terminarea slujbei, am rămas într-un colț de biserică, cu multă emoție în suflet, ca să vorbesc cu părintele Teofil. Se vedea clar că este nevăzător. Dar, în pofida acestui fapt, dumnealui degaja o imensă bucurie de a trăi. Pentru toți cei care l-au cunoscut, părintele Teofil rămâne un om al bucuriei. Ca și aspect, avea cam 70 de ani, părul alb, fața îi era sănătoasă, așa cum o au ardelenii, chipul îi era numai lumină. Degaja multă forță, putere și, mai ales, o mare disponibilitate pentru oameni.

În preajma părintelui, am devenit ca un copil. Am intrat în panică și i-am cerut să mă ajute să găsesc două scaune, ca să putem sta de vorbă, după care am început să problematizez cum o să mă așez eu pe scaun, care văd doar în două dimensiuni. Părintele m-a ascultat foarte calm și, la un moment dat, mi-a răspuns că el nu vede deloc, așa că nu știe cum am putea rezolva dilema. În acel moment mi-am dat și eu seama de penibilul situației și, adunându-mă, am căutat în biserică mult cunoscută de mine cele două scaune. Eu m-am așezat cu multă ezitare, în timp ce părintele s-a așezat foarte sigur, ca și cum ar fi văzut. Am conti-

nuat să mă vait că eu nu văd, că nu pot aprecia distanțele, că am nevoie tot timpul de cineva, că sunt dependentă de bunăvoința oamenilor, că nimic nu mă bucură... Când părintele a auzit că „nimic nu mă bucură”, a intervenit în monologul meu dezlânat și a început să mă întrebe cum este afară. Fără să-mi dau seama, întrerupându-mi un pic lamentația, i-am răspuns că este foarte frumos afară, este cald. Apoi, părintele m-a rugat să-i descriu icoanele din biserică, de la catapetasmă. Ajungând eu la descrierea icoanei Sfântului Ioan Botezătorul, pe măsură ce povesteam, conștientizam, eu pentru mine, că văd, în timp ce părintele nu vede. Apoi părintele m-a rugat să-i descriu curtea și grădina. I-am descris cu amănunte florile, pomișorii verzi, găzele, chiar și mica grădină de legume, cerul albastru, fără nori, soarele. Pentru ca, la final, părintele să mă întrebe doar atât: „Și de ce nu te bucuri de toate astea, pe care tu le vezi ?” Mi-a fost atunci foarte, foarte rușine. Părintele nu văzuse niciodată lumina zilei, era orb din naștere.

Lângă părintele meu, Adrian

Pe părintele Adrian l-am cunoscut la Mănăstirea Antim, pe când mi-era duhovnic părintele Sofian Boghiu. Eu, după accidentul pe care l-am avut, am venit la mănăstire super supărată pe Dumnezeu. Nu voiam să mai intru în nicio biserică și nici să mai vorbesc cu vreun preot. Înapoi, mă duceam la Biserica Sfântul Spiridon, că mă cunoscuse preotul de acolo, îl știam pe părintele de la Batiștei, că acolo mă mai duceam de Paști... Plus că-i ajutam medical pe oameni – ori că era portar, ori că era ministru, la mine asta n-a contat. Și acum, când mă duc la spital, dacă mai sunt colegi sau vechi portari, toți se bucură și mă primesc cu aceeași dragoste pe care eu le-am oferit-o. Dar, pentru mine, Dumnezeu, după accident, nu exista. Gata! Punct! Și nu voiam să intru în nicio biserică.

Într-o zi, Adriana, o prietenă a mea, care e psiholog, se plimba cu mine pe străzi. Ea avea ca scop să mă ducă la Mănăstirea Antim, dar eu nu m-am prins. Și a nimerit și ziua perfectă, știind cum au

loc slujbele, de ziua Sfântului Antim Ivireanul, pe 27 septembrie. Am nimerit într-o zi frumoasă, cu soare, totul cald, calm...

Părintele Adrian cu părintele Sofian, că erau amândoi, țineau slujbă cu alți preoți. Ei erau bătrâni. Eu n-am avut bunici, adică au murit când eram mică. Și părinții aceia liniștiți mi-au inspirat o chestie de pace, de calm. Și, peste un timp, i-am zis Adrianei: „Poți să mă duci în locul ăla?” Eu nu vedeam nimic atunci. Nu mă obișnuisem să merg. Încă nici nu înțelesesem că văd. Mergeam cu ea de mână, dar mi-au plăcut vocile părinților. Zice: „Da.” Zic: „Dar cum se cheamă locul acela?” „Mănăstirea Sfântul Antim Ivireanul.” Ea știa că nu mă spovedesc, că nu mă împărtășesc, nu nimic, că habar n-am de taina maslului... nimic.

Zice Adriana: „Dar, vrei să te spovedești? Uite, la părintele Sofian, care e starețul mănăstirii.” „Eu, să mă spovedesc? Dar, ce? Eu mor acum? Nu mai mor, nu. Gata! Nu mai vreau!” Și ea, încet, încet, psiholog fiind, a avut stilul și abilitatea profesională să mă ducă la părintele Sofian.

Eu cred că ea îi spusese dinainte părintelui: „Vedeți că vine una cam zuză, care fuge de preoți, și, dacă o puteți agăța, dacă considerați necesar, ar fi bine, că e un om pierdut.” Și părintele Sofian a zis: „Bine.”

Îmi zice Adriana: „Uite, te spovedești la părintele.” Și iar am plecat. Și iar m-a dus. Părintele Sofian a avut diplomația și mi-a zis: „Să stăm de vorbă!” Mi-a pus pe cap epitrahilul, am stat acolo în genunchi, zice: „Și vorbim.” Zic: „Eu ce să vă spun?” El zice: „Să-mi spuneți ce păcate aveți!” Zic: „N-am niciunul!” Mă mai întreabă: „Cum vă cheamă?” Zic: „Ada.” „Doar Ada?” Zic: „Nu. Mă cheamă Ada Mihaela, dar Mihaela oricum nu-mi place.” Zice: „Dar e frumos. Arhanghelul Mihail...” Zic: „Nu știu eu cine e arhanghelul și nu mă interesează!” Așa vorbeam eu cu el: „Nu știu eu cine e Arhanghelul Mihail!” „Nu-i nicio problemă.” Ce om era. Ce om, câtă disponibilitate! Și zice el: „N-are nimic. Deci, vă cheamă Ada Mihaela” – ca să pună acolo, la rugăciune, tot numele. „Da.” „Și ce păcate aveți de spus?” – repetă el. „Părinte, nu înțelegeți că n-am nimic? N-am niciun păcat! Eu vreau să plec.

M-a adus Adriana.” „Bine. Atunci, pot să vă pun niște întrebări?” „Da, sigur.”

Și mi-a pus niște întrebări, la care am răspuns cu mare abilitate, mințind. El normal că s-a prins. Și zice: „Cam astea ar fi răspunsurile la întrebările pe care vi le-am pus?” Zic: „Da.” „Nu mai aveți nimic de spus?” „Nu.” Și am plecat. Dar Dumnezeu lucrează. N-am plecat liniștită. Am plecat așa, cum n-aș fi plecat altădată, cu un fel de of pe mine, ceva mă apăsa. Și iar o întreb pe Adriana: „Mai pot să merg la părintele acela?” Ei îi era frică, pentru că, în timp ce vorbeam cu părintele Sofian, el își mai dădea ochelarii jos, se mai uita la mine, iar și-i punea. Și Adriana se gândea: „Doamne, ce i-o spune? Să vezi că n-o mai primește!” Iar mă mai întreba, iar spuneam vreo tâmpenie, iar se uita la mine. Îi punea la loc. Și Adriana avea inimioara cât un purice.

Când am plecat, îi zice părintele Sofian: „Dacă mai vrea să vină la mine, să vină!” Și eu zic: „Dar, de ce să mai vin? Că mi-am spus toate păcatele!” După care mă râcăia pe mine în suflet ceva. Și iar m-am dus la părintele Sofian. Părintele Sofian m-a luat și mi-a mai pus niște în-

trebări țintite, care au scos la iveală păcatele mele. N-au scos însă mândria.

Părintele s-a îmbolnăvit și a plecat cam un an în America. Dar nici atunci nu m-a lăsat vraște. M-a lăsat la părintele Adrian Făgețeanu. I-o fi povestit cazul, pentru că părintele Adrian Făgețeanu nu că m-a chemat când vreau eu să vin, ci m-a chemat fix: „la două zile”, „mâine”, „poimâine”, „răspoimâine”, în fiecare zi, o dată pe săptămână, după cum credea.

Dumnezeu lucrează prin oameni, clar! Duhovnicul potrivit, care să mă scoată din starea în care încă eram, era părintele Adrian Făgețeanu. La început, m-a chemat zilnic. Dă-i, organizează-te! Ca să ajung la el, eu, care nu puteam să ajung nici până la colț. Dar, nu aveam ce face, la el nu exista: „Părinte, dar eu nu pot, că n-am cu cine să vin.” „Eu am zis că vii mâine la 12.00.” Și așa-mi intra în inimă: „Vii mâine la 12.00”, încât făceam tot ce-mi stătea în putință ca mâine la 12.00 să fiu la el. Dacă vedea însă că n-am cum să vin mâine la 12.00, zicea: „Dar, nu-i nicio problemă dacă n-ajungeți mâine la 12.00, veniți peste o săptămână.”

Când părintele Adrian simțea că trebuie să fie categoric cu omul, era foarte categoric! Pe de altă parte, îți dădea atâta iubire și blândețe, încât orice făceai, te-ai mai fi dus o dată. Chiar dacă zicea: „Măine!” și nu veneai, și ți-era rușine să te duci, niciodată nu știi cum știa să aibă și iubire și fermitate. Trebuie spus și aspectul de fermitate, dar și cel de iubire. Pentru că majoritatea oamenilor l-au cunoscut doar sub aspectul de fermitate. Dar el îți oferea foarte multă iubire, foarte multă iubire! Părintele Adrian era iubirea, avea foarte multă iubire! Dar nu multă lume a scos în evidență faptul că el era un om iubitor.

Pe mine m-a ajutat prin fermitate. Dar, după aia, am înțeles câtă iubire avea. Avea un stil de a ști când să-ți ofere iubire și când să fie ferm. Dar la început nu mă putea agăța decât prin fermitate. Nu prin iubire.

Când l-am cunoscut pe părintele Adrian, m-au impresionat mâinile lui! În ultima perioadă m-am ocupat eu și cu soțul meu, Viorel, de partea lui medicală. Cât era el de bolnav, avea aceleași mâini ferme, mâini de om puternic. Medicii care se ocupau de el ne spuneau, mie sau

lui Viorel: „Doamna doctor, noi nu înțelegem cum un om care e străveziu, care are anemie, are mâinile extrem de expresive”.

Aș vrea să vorbesc și despre partea de iubire a părintelui Adrian, dar, pe de altă parte, și despre partea de fermitate. Că am impresia că în privința iubirii – deși iubirea e cheia succesului – nu e niciun dubiu! Numai dacă iubești poți să obții ceva. Asta mie mi-e foarte clar. Dacă nu iubești și vii pe deasupra, nu obții nimic, decât chestii care trec. Pentru mine, cheia succesului oricărui om, indiferent de domeniu și la ce se referă, e numai iubirea. Dar s-o simtă el și s-o ofere necondiționat. Așa cum mi-au oferit și mie părintele Sofian, părintele Adrian și toți oamenii din jurul meu.

Iubire mi-a oferit și soțul meu, în primul rând, care a stat lângă mine... El era doctor ginecolog, de 39 de ani, frumos, la spital mare. Ce era în jurul lui! Numai iubirea l-a ținut lângă mine. Pentru că eu eram plantă! Nu vedeam, nu mergeam, nu umblam și mai eram și supărăcioasă!

Pe Viorel și pe prietenii mei asta-i înnebunea: cum să facă să redevin eu

Ada aia haioasă, simpatică, sociabilă, care iese pe stradă, vine, vorbește... Eu nu voiam să ies din cameră! Dacă suna cineva la ușă, mă ascundeam. Dacă auzeam că a venit la noi în vizită cineva care vrea să mă vadă pe mine, prieten de-al nostru, eu fugeam în baie și nu mă scotea nimeni de acolo!

Munca cu mine a fost să redevin Ada, pentru că eram un om care nu eram eu. Și asta nu s-a putut face decât prin iubire: prin iubirea părintelui Sofian, prin iubirea părintelui Adrian, prin iubirea soțului meu, prin iubirea prietenilor mei, pentru că disponibilitatea de a ajuta un om nu se poate face decât prin iubire. Cu bani, nu. Nu banul! Vezi la boală: dai grămadă de euro, de ce vrei tu, și tot degeaba... Asta e și decizia lui Dumnezeu – alt aspect! Dar nu cu bani, nu prin bani... nu cu bani plătești un om ca să stea lângă tine o viață, ca soț, că treci prin multe în timpul unei căsnicii... și se poate lăsa și cu certuri, și cu altele... Dacă nu iubești, o lași sau îl lași. Plus că piața-i plină!

Părintele Adrian mi-a zis că trebuie să spunem altora că pruncul se face copil din prima clipă, că are suflet. Și noi, ca medici, să ne opunem cât putem avortului, chiar dacă legea permite avortul până la douăsprezece săptămâni, pentru că omori un om.

Un alt cuvânt care mi-a rămas clar de la părintele Adrian a fost cu spoveditul și nu neapărat cu împărtășitul – ceva ce n-am mai întâlnit în altă parte. El spunea: „Ori de câte ori un om are o problemă, să se ducă în primul rând să se spovedească”. Că i-o da voie duhovnicul să se și împărtășească sau că nu i-o da voie să se și împărtășească, din punctul lui de vedere spovedania e medicament. Spoveditul trebuie făcut cât de des, cu sau fără împărtășanie.

La început, el mi-a dat voie să mă împărtășesc, deși, în halul în care m-am dus, cred că niciun preot nu mi-ar fi dat voie, având în vedere că eu am venit certată cu Dumnezeu. El mi-a dat voie să mă spovedesc și să mă împărtășesc, până într-o zi, când a zis: „Ada, acum ești fetiță mare, acum nu mai ai voie să te

împărtășești, pentru că e canon ăsta. Trebuia să ți-l dau din prima, dar, dacă ți-l dădeam din prima, sigur nu mai veneai la biserică. Și acuma știi ce înseamnă. Acuma vii și te spovedești de câte ori simți tu, că ești încărcată.” Orice om trebuie să se ducă neapărat la spovedit și să nu mai fugă de faza că, dacă te oprește de la împărtășit, să nu mai vii. Nici pomenală! Din punctul de vedere al părintelui Adrian, cea mai importantă este spovedania.

Părintele Adrian îmi spunea: „Ada, să știi că, în cazuri de boală, medicul e înaintea duhovnicului.” Adică medicul e medic și duhovnicul e duhovnic. Și el avea în cap că cele două trebuie combinate.

Eu veneam la mănăstire îmbrăcată în roșu, că asta e culoarea mea preferată. Știam că părintele Adrian, pe vremea aia, mai vedea. Toate femeile veneau în fuste lungi, negre, cu basmale, și mă simțeam ca la înmormântare, în loc să simt că mă bucur de Liturghie. Căci Liturghia e o bucurie, nu? Retrăim Învierea Domnului, nu?

După o Liturghie, m-am dus la părintele Adrian și i-am spus: „Părinte, dacă dumneavoastră îmi spuneți că eu de mâine trebuie să vin îmbrăcată în fustă lungă, neagră, și cu basma pe cap, și să-mi scot și cerceii, și, în loc de roșu, să mă îmbrac cum ziceți dumneavoastră, așa fac.”

Deja mi-era duhovnic și deja mi-era bine. Și pot să spun că, dacă îmi zicea să mă arunc în apă, mă aruncam, atâta credeam în el. Nu trebuie să-ți faci idol nici chiar dintr-un călugăr, dar, în faza în care mă aflam eu, dacă el îmi spunea să mă arunc în apă, mă aruncam în apă. Și el mi-a zis: „Nu, Ada, tu trebuie să rămâi autentică. Dacă ție ți-ar fi bine să-ți pui basma și fustă lungă...” Zic: „Nu! Aș fi falsă. Dar, pentru dumneavoastră, eu pot să fac asta.” Și a zis: „Nu, tu să fii autentică! Sigur că n-o să vii în minijup sau cu decolteuri, că, dacă te văd așa, te dau eu afară din biserică! Dar să nu vii cu basma pe cap dacă tu nu simți asta! Dacă simți asta - și vei simți cândva -, pune-ți basma pe cap, pune-ți fustă lungă... Ori-cum, te-am văzut cum umbli. Doar că ești colorată. Ești o pată de culoare. Câteodată chiar îmi face bine că văd și eu o

culoare aici, cât mai văd, în toată negreala de aici. Așa că te rog să fii autentică. Dacă tu nu simți că trebuie să-ți pui fuste lungi negre și basmale negre, nu te îmbrăca așa! Fii tu cum ești tu, numai să fii decentă și să vii la biserică, să te spovedești, să participi la maslu, că e de sănătate, să vii la Liturghie.”

Părintele Adrian mi-a zis odată: „La un moment dat, eu am să mor, că n-o să fac cinci sute de ani.” Eu i-am zis: „Să nu muriți! Că eu cu cine mai vorbesc?” Și el mi-a spus: „Tu să vorbești cu sfinții! Ai putea să vorbești și direct cu Dumnezeu, dacă ai avea acest curaj, și să primești răspunsul. Nu știu dacă-l vei înțelege. Dar, cu siguranță, tu nici nu trebuie să deschizi gura, că Dumnezeu va înțelege unde vrei tu să ajungi”.

Pentru mine, Sfântul Antim Ivireanul ocupă un loc deosebit, pentru că la mănăstirea lui am fost prima dată, acolo am simțit tăria, acolo cred că m-am vindecat – nu *cred*, sunt sigură că am încercat măcar să mă vindec sufletește. Sper că m-am și vindecat, că măcar am înțeles și eu care e medicamentul.

Și mai am prieteni sfinți. Eu consider că sfinții sunt prietenii noștri cei mai buni. Am mai ales patru prieteni sfinți: îl am pe Sfântul Spiridon, că pe el l-am cunoscut primul, îl am pe Sfântul Antim Ivireanul, îl am pe Sfântul Ilie, îl am pe Sfântul Ciprian...

Odată am prins curaj și mi-am zis: „Dar ce, dacă văd în două dimensiuni nu pot să ajung până la biserică la Sfântul Ciprian?” Îmi plăcea de Sfântul Ciprian. Citisem că a fost vrăjitor și pe urmă și-a schimbat viața. Și mă gândeam: „Uite încă un om care a fost mai tare ca mine, că din vrăjitor s-a făcut sfânt. Ia să merg să văd și eu mâna lui, rămasă întreagă, sfinte moaște, după mai mult de o mie și șapte sute de ani. Ce, eu nu pot să merg singură?” Și așa, pâș-pâș, pâș-pâș, am ajuns la biserica lui. Nu era greu: pe drum drept, pe la intersecție, am știut să ajung. Și am ajuns la Sfântul Ciprian, și mă mai duc din când în când, că-i prietenul meu.

Da, prietenii mei sunt Sfântul Antim, Sfântul Spiridon, Sfântul Ciprian și Sfântul Ilie. Eu consider că sfinții sunt prietenii noștri, asta e părerea mea despre sfinți. Sfinții sunt prietenii noștri adevă-

rați și, când avem problemă, cu ei trebuie să vorbim.

Eram cu Viorel la schit la Locurele, la părintele Adrian. Povesteam eu cu Viorel și cu el, și mai întreba ce mai fac eu cu fundația. El încă nu coborâse la Lainici. Încep eu să vorbesc, și la un moment dat am zis: „Părinte, dar să știți că eu tot Ada o să rămân. Eu tot Ada Mihaela, și nu Ada Gabriela – cu floarea sunt, aia cu sulita!” Îmi veniseră niște idei să mă bag în nu știu ce luptă, și părintele se întoarce către Viorel: „De câți ani ești căsătorit cu Ada?” Erau atunci, să zicem, vreo douăzeci – acum avem vreo treizeci și cinci. Zice Viorel: „De douăzeci de ani.” Zice părintele: „Și, când ai luat-o, tot așa era?” „Da, tot așa era. Dar în ce sens mă întrebați, părinte?” „Dom’le, n-am pomenit așa ceva! Asta e Margaret Thatcher, Ecaterina Teodorescu și Ioana d’Arc la un loc! Asta se va băga la luptă până când moare! Toate trei la un loc!”

Zice Viorel: „Părinte, nici în acești douăzeci de ani eu n-am putut să fac nimic. Așa-i genul ei.” „Bine, atunci las-o autentică și-n luptă!”

Fundația creștină Antim Ivireanul

Într-o seară, stăteam de vorbă cu părintele Adrian, care brusc mi-a spus: „Ada, tu trebuie să faci o fundație care să se ocupe de copiii silitori, lipsiți de posibilități materiale.” Eu i-am răspuns: „Da, părinte, așa voi face”, sperând că, fiind în vârstă, va uita.

Am plecat apoi în vacanță, iar când m-am întors, părintele m-a întrebat dacă am făcut fundația – întrebare care s-a repetat în cursul unui an. La un moment dat, aflându-mă la spovedanie, m-a întrebat din nou și, fiindu-mi rușine de el, n-am găsit alt răspuns decât că n-am găsit încă o denumire pentru fundație, deși mă aflam în Mănăstirea Antim.

Într-o noapte, neavând somn, am început să enumăr în gând toate bisericile unde mergeam eu, în special Sfântul Spiridon, la care aveam și continui să am evlavie. M-am gândit să denumesc fundația Sfântul Spiridon sau Sfântul Vasile cel Mare (care fusese ctitorul primului așezământ medical) sau poate Sfântul

Pantelimon (ziua în care m-am născut) ori pur și simplu Fundația Medicală.

A doua zi, m-am dus la Mănăstirea Antim cu gândul să-i spun părintelui Adrian toate aceste nume, iar dumnealui să-l aleagă pe cel potrivit. Când am ajuns la Mănăstirea Antim, mi-am dat seama că fundația mea nu putea purta alt nume decât pe cel al Sfântului Antim Ivireanul, acolo fiind locul unde am găsit vindecarea.

Părintele, cu umoru-i caracteristic, mi-a spus: „Da, dar mult ți-a trebuit, Ada, să-ți dai seama ce nume trebuie să poarte fundația!”

Din acel moment, totul a fost lucrarea Sfântului Antim: am primit toate aprobările necesare prin poștă, fără a fi nevoie să intervin sau să mă prezint undeva. Îmi aduc aminte de cuvintele părintelui Adrian care, la întrebarea mea: „De unde știu eu că e bine sau rău să fac o fundație, având în vedere că am un mare handicap și nu am bani?”, mi-a răspuns că nici el nu știe, dar ne vom da seama de utilitatea acesteia dacă voi primi toate aprobările fără nicio intervenție. Le-am primit, cum am spus mai devre-

me, prin poștă. În privința banilor, a avut grijă Sfântul Antim să-i adune.

Cert este că părintele Adrian a hotărât să mă ocup de treizeci de copii buni la învățătură, dar lipsiți de mijloace materiale și să derulez cu ei un program: „Copiii și cultura”. Alexandra, George, Nicolae, Valentin sunt doar câțiva dintre aceștia.

Totul a început când părintele Adrian mi-a zis: „De mâine te ocupi de copii. Și anume, de treizeci!” Când am auzit: „Și anume de treizeci”, am zis: „Părinte, poate și anume măcar vreo douăzeci! Sau și anume vreo zece, nu s-ar putea?” „Nu! Și anume, treizeci! Și programul să fie «Copiii și cultura». Îi aduci la biserică și cultură: muzee, opere, operă... Biserică și cultură. Că nu știi tu ce vremuri vin și ce se va alege de copii. Dacă sunt legați de biserică și au cultură, au un atu față de ceilalți și o formulă de a răzbi în viață, o posibilitate.”

Astăzi, când lumea copiilor este dominată de televizor și desene animate, există printre ei și copii ca aceștia, care fac mari eforturi pentru a cunoaște tradiții și culturi. Pentru ei, fiecare zi înseamnă un pas uriaș în depășirea lipsurilor și

a greutăților. Totuși, dragostea lor pentru studiu învinge toate obstacolele.

De peste zece ani, câțiva oameni buni s-au implicat în viața acestor copii. Prin ajutorul lor, copiii au reușit să depășească nevoile materiale imediate și să descopere o lume în care cultura joacă cel mai important rol. Acești oameni le-au îndrumat pașii spre un viitor mai bun.

Iată cum, timp de zece ani, Sfântul Antim a avut grijă de baza materială, astfel încât, în ultimii patru ani, am făcut excursii de trei zile, la sfârșit de an școlar, în diferite locuri din țară, prima fiind, cum era și firesc, la Mănăstirea Lainici, unde, între timp, se retrăsese părințele Adrian.

Tocmai primisem o donație substanțială și primul gând a fost să organizez o excursie de trei zile în Oltenia, primul obiectiv fiind vizita la părintele Adrian, retras la Mănăstirea Lainici. Doream să-i fac o bucurie aducând copiii fundației. După 50 de km parcurși, copiilor a-nceput să li se facă rău, să vomite, să leșine... Era o situație foarte delicată și m-am gândit că singura soluție ar fi fost

să ne întoarcem. Însă, înainte de a lua decizia, l-am sunat pe părinte să-l anunț că nu mai venim. Vreo 10 minute m-am lamentat, spunându-i că nu mai am cum să ajung, că dumnealui nu știe ce înseamnă să ai în grijă 30 de copii înșirați pe marginea șoselei... Cu răbdare, părintele Adrian m-a lăsat să bat câmpii și doar atât mi-a spus: „Eu am să mă rog, iar mâine ne întâlnim la Mănăstirea Lainici.”

De rușine, le-am zis copiilor: „Care aveți de vomitat sau de murit, rezolvați acum, pentru că vom pleca mai departe în excursie...”

A fost un exemplu binecuvântat și o lecție pentru mine despre ce înseamnă puterea rugăciunii și lăsarea în voia Domnului! Copiii s-au liniștit și am ajuns, în cele din urmă, cu bine la destinație.

Era prima excursie cu treizeci de copii la mare, nu fără emoții, deși aveam binecuvântarea duhovnicului și îmi citise rugăciunea de călătorie. Mă rugasem la Sfântul Antim să mă ajute, pe de-o parte să le fac copiilor o bucurie de vacanță, iar pe de altă parte, să avem toți și o bucurie

duhovnicească – întâlnirea cu părintele Arsenie Papacioc, la Techirghiol.

Totul a fost sub control până în momentul în care, după ce am ajuns la Năvodari, am plecat să ne plimbăm pe faleză. Sanepidul trimis de mine găsisese niște nereguli și mai dura până să ne cazăm. Nu mi-am putut imagina reacția pe care copiii au avut-o când au văzut marea: ca la un semnal, toți cei treizeci au intrat în mare îmbrăcați, cu șepci, cu rucsacuri, cu adidași, așa cum erau de pe drum. Timp de o oră, a fost imposibil să-i scoatem din mare, atât erau de fericiți! Este un lucru banal pentru copiii din ziua de azi să meargă în vacanță la mare, dar acești treizeci de copii nu văzuseră marea niciodată!

În toată babilonia produsă, uitasem că în grup era și Nicolae, de cinci ani, fratele mai mic al surorilor Neagu, pe care l-am luat cu noi pentru că nu avea cu cine rămâne acasă, părinții fiind la muncă. Resemnată, m-am așezat pe un prosop care fusese întins pe plajă, și, cu dezorientarea mea, nu mică mi-a fost mirarea să constat că prosopul era al lui Nicolae, care stătea cuminte, în slip, și urmărirea calm exuberanța tinerei generații și

agitația zadarnică, neconvingătoare a adulților însoțitori.

Cu același calm care-l caracterizează, Nicolae m-a întrebat: „De ce sunteți supărată, doamna Ada?” Eu i-am răspuns: „Nu vezi ce se întâmplă, că nu-i putem scoate din apă?” Atunci, Nicolae, mititel și sfrijit, cum este el, s-a ridicat de pe prosoap și s-a îndreptat spre malul mării. Nu știu ce-a făcut, dar, tot ca la un semnal, toți copiii au ieșit din mare cu hainele șiroind de apă.

Sfântul Antim a intervenit, din nou, astfel încât această mini-vacanță, care se putea sfârși la spital, a fost fără repercusiuni: copiii nu au răcit, nu s-au îmbolnăvit, ba, din contră, s-au bronzat și au fost foarte fericiți, cu atât mai mult cu cât Sfântul Antim și rugăciunile părintelui ne-au ajutat să ajungem la întâlnirea mult dorită cu părintele Arsenie Papacioc!

Părintele ne-a primit pe toți, a citit rugăciuni acolo, lângă biserică, lângă statuia Sfântului Pantelimon, iar eu, în mijlocul grupului, de emoție am început să plâng. Când a terminat, a venit la mine, m-a luat de mână și m-a dus în chilia sa. Nu știu cât am stat acolo, dar la finalul

discuției mi-a spus: „Să duci fundația mai departe până nu mai ai bani.”

În capul meu era că mai am bani exact pentru încă o acțiune și apoi... gata. Pe drum înapoi spre București, mă sună o doamnă pe care n-am văzut-o niciodată și-mi spune că îmi virează 10 milioane în cont... Oare cine altul decât Sfântul Antim continua să ne sprijine?

Credință superficială și superstiții

După ce mi-am revenit din accident, după aproximativ doi ani de recuperare intensivă psihică și neuromotorie, recuperare efectuată atât în România cât și în Franța, a urmat o primă confruntare cu Dumnezeu, aceasta pentru că eram extrem de supărată pe El.

Din punctul meu de vedere de atunci, consideram că nu greșisem cu nimic înaintea lui Dumnezeu ca să ajung să trăiesc tot ce am trăit, ca să pătimesc atâtea. Accidentul reprezenta pentru mine o pedeapsă total nedreaptă. Cum eu, care, după părerea mea, până la ora accidentului, eram OK din toate punctele de vedere, profesional, familial, social și spiritual, să pătesc ce am pățit?

Oare nu mergeam eu, vineri de vineri, la bisericuța Sfântului Spiridon de la Opetă? Nu lăsam eu, vineri de vineri, la icoana Sfântului Spiridon, cel mai frumos ghiveci de flori, de se umpluse biserica cu ghivecele mele? (Este adevărat că, la un moment dat, bătrânul părinte paroh de atunci, cu multă delicatețe, mi-a spus că e

frumos ceea ce fac, dar m-a întrebat dacă nu aş vrea să rămân şi la slujbă, căci mult s-ar bucura sfântul... Dar, nu aveam urechi de auzit pentru aceasta şi, ca urmare, îl evitam de fiecare dată...).

Nu ţineam eu post toate vinerile? Nu mă duceam eu în Vinerea Mare la Prohodul Domnului? Nu mă pregăteam pentru noaptea Sfântă de Înviere cu cele mai frumoase haine, cercei şi pantofi? Nu luam cu atâta grijă lumina sfântă la miezul nopţii şi după aceea mă duceam cu atâta pace la petrecerea de Paşte?

Cu ce-L supărasem eu pe Dumnezeu, când uite câte făceam, în timp ce alţii nici măcar nu intrau vreodată în biserică?! Greu, foarte greu mi-a ieşit din cap lucrul acesta, cum că eu fusesem pedepsită, iar ceilalţi, care nici nu se gândeau la Dumnezeu, erau bine mersi... M-a frământat multă vreme şi la modul cel mai serios această „nedreptate”...

Să vă povestesc... Vineri de vineri mă duceam la biserică şi spuneam troparul Sfântului Spiridon în faţa icoanei sale. Învăţasem troparul pe de rost şi îl foloseam ca rugăciune şi în afara bisericii, ori de câte ori aveam vreo problemă. Când mi-am revenit din starea de comă, primul lucru

pe care mi l-am reamintit involuntar a fost chiar acest tropar. Însă, din cauza răzvrătirii mele împotriva lui Dumnezeu, o lungă perioadă de timp mi-au devenit total indiferente atât troparul cât și reconstrucția bisericeții pe care altădată o iubeam atât de mult, dar pe care ajunseseam să nu o mai frecventez.

Revenind la perioada de dinaintea accidentului, îmi reamintesc că troparul împreună cu aprinsul unor lumânări mi se păreau suficiente ca practică duhovnicească. De fapt, nici nu știu cum, pentru mine nici nu existau sfintele slujbe, Sfânta Liturghie ori tainele Bisericii (Maslul, Spovedania, Împărtășania). Despre spovedit sau împărtășit, aveam această convingere – că se fac numai înainte de a muri și că sigur ești în pragul morții dacă ajungi la ele.

Dintotdeauna crezusem că eram o persoană credincioasă și mai mult decât credincioasă..., credeam că am o relație normală cu Dumnezeu. Când, de fapt, această „normalitate” a credinței mele era o amestecătură de credință superficială, ezoterism și superstiție, cum cred că se întâmplă și în prezent multor oameni, cu precădere femeilor. De fapt, astăzi îmi

dau seama că aveam o credință căldică, o credință care nu mă putea duce la mântuire.

La vremea aceea, chiar credeam că ceea ce fac este bine și arhisuficient, deși eram foarte atrasă de ghicitoare, astrologi și tot ce ținea de zona obscură, ba chiar inventasem niște superstiții pe care nu le auzisem de la nimeni: trebuia să trec strada numai printr-un anumit loc, să mă îmbrac la examene cu anumiți pantofi, care între timp se tociseră – unde era fata crescută la pension? –, dacă mă întâlneam cu un preot, mă aștepta o mare nenorocire, în loc să mă fi bucurat și să fi cerut o binecuvântare; dacă auzeam „Salvarea” în prima zi de Anul Nou, însemna că în acel an mor, cu siguranță. Culmea că, în anul când „am murit”, n-am auzit nicio „Salvare”; dacă vedeam o cruce, fugeam, pentru că vedeam numai rău în ea. Este adevărat că înseamnă suferință, pentru că pe cruce S-a răstignit Mântuitorul, dar înseamnă și bucurie, pentru că prin suferință a biruit moartea. Nu vreau să-mi mai amintesc și altele, căci mi-e rușine de ignoranța pe care o aveam și de zona spre care mă îndreptam de bună voie.

De multe ori, după ce mă rugam la Sfântul Spiridon în biserică, dacă se ivea ocazia, nu pregetam să merg și la o ghicitoare (în cafea, în cărți, în palmă), la o ședință de spiritism ori la un astrolog. Credeam foarte mult în ele, considerându-le egale cu rugăciunile pe care le adresam Sfântului Spiridon.

Ce doream să aflu de la acești „specialiști”? Nu-mi lipsea nimic de fapt, dar exista o atracție către obscur, către magie. Era ceva special. Aveam senzația că pot controla toate evenimentele vieții și aceasta îmi dădea o impresie de liniște. Dar acum mă gândesc: a cui liniște putea fi aceasta? A mea, era evident. Dar cine mi-o servea?

Este adevărat că în perioada aceea, comunistă, existau niște îngrădiri exterioare de a merge la biserică, de a aprofunda credința. Se lucra și în duminici, pentru că erai chemat, nu se făcea religie în școală, oamenii se fereau de spovedanie, din frica de a nu fi turnați la securitate. Să zicem că toate astea pot fi luate ca niște scuze. Însă, ceea ce constat și mă uimește este că și azi, în condiții de libertate și informare, oamenii recurg la același mod superficial de credință. Și acum,

pentru mulți oameni, pare a fi tot suficient să intri pentru cinci minute într-o biserică, să săruți o icoană, să aprinzi o lumânare, să lași un acatist în care soliciți diverse foloase personale și să pleci. Mulți încă mai cred că împărtășania se ia înaintea morții și dacă recomanzi unui bolnav spovedania e ca și cum prognosticul bolii sale este foarte rezervat. Nu mai vorbesc dacă îi recomanzi unuia sănătos... Vai, ce înșelare aduce diavolul pentru a-l îndepărta pe om de folosul extraordinar al Spovedaniei și Împărtășaniei, care sunt medicamente și instrumente chirurgicale duhovnicești cu maximă putere profilactică și tămăduitoare!...

Poate că este un timp pentru toate și poate că și acești oameni, ca și mine altădată, își vor schimba poziția față de Dumnezeu și vor ieși din această înșelare, spre propriul lor folos, înțelegând că a merge la un duhovnic, a te spovedi, este la îndemâna oricui, lăsând „teama” și „rușinea” deoparte. Mă întreb de ce această „rușine” nu se manifestă și atunci când ne destăinuim unii altora și apoi ne mirăm că „știe tot satul”. Nu înseamnă că nu trebuie să comunicăm unii cu alții și să ne ajutăm în caz de nevoie, dar am

dorit să accentuez că adevăratul sprijin nu-l găsim decât la Dumnezeu, căci poate oamenii ne trădează câteodată și ne supără, pe când Dumnezeu este în același loc și veghează asupra noastră, discret.

Floarea prieteniei

*„O, prietenie, nu vreau să te explic,
vreau să te cânt.”*

(Panait Istrati)

După cum poate ați observat, prietenia este importantă pentru mine. Oamenii sunt importanți pentru mine. Iubirea este foarte importantă pentru mine. Cred că iubirea este singurul mod de a ființa în viață, indiferent de timp, de vremuri, de loc, de profesie, de statut social, de bani. Să ai prieteni, să fii înconjurat de oameni pe care să-i ajuți și care să te ajute, cu care să te bucuri, cu care să suferi, cu care să fii ÎMPREUNĂ. Cred că numai iubind poți să fii cu adevărat fericit! Cred că nimeni nu poate avea sufletul întreg dacă nu lasă să intre ca o lumină iubirea în ființa sa, dacă nu lasă ca iubirea să se manifeste în toată libertatea ei, în tot firescul ei.

Sunt uimită și nu aprob ceea ce am ajuns să înțelegem azi prin iubire. Te uiți prin ziare sau la televizor și vezi cum este schimonosită iubirea, jignită și umilită.

Dacă vorbești de iubire, se înțelege ori sex ori că ești un om expirat, neadaptat vremurilor, timpului... Care timp? La Dumnezeu nu există timp. Dumnezeu este IUBIRE.

Am trăit și trăiesc relații frumoase de iubire, curate, adevărate, cu băieți și fete, cu bărbați și femei. Comuniunea cu colegii mei de facultate, cu colegii de navetă, cu colegii de spital, cu oamenii pe care viața mi i-a scos în cale continuă să existe și acum, la mai mulți sau mai puțini ani de la întâlnire...

Acum câțeva vreme, l-am sunat pe prietenul meu Ciprian, doctorul psihiatru de la Paris, fost coleg de navetă, pe care-l sun de câte ori mi se pare că am o problemă medicală: „Cipilică, cred că am dat în depresie”, la care el mi-a răspuns: „Nu cred că ești genul să faci depresie tocmai acum, după ce-ai trecut prin ce ai trecut...”

A doua zi dimineață, mă trezesc cu telefon de la el: „Ada, ce interfon ai? Sunt jos, la ușa ta.” Dacă nu l-aș fi sunat eu, nu ar fi venit chiar atunci în România. Dar, atunci, click-ul am fost eu. Am

rămas perplexă, știindu-l la Paris. I-am deschis ușa. Eram în pijama și așa am și rămas, trei ore, cât am băut cafeaua și am stat de vorbă, timp în care el m-a studiat amănunțit. În final, la ușa, înainte să plece, mi-a spus: „N-ai nicio depresie. Ești așa cum te știu.” Și a-nceput să-mi înșire argumentele: am continuat să stau în pijama, am râs de cele trei flori amărâte pe care mi le-a adus, spunându-mi că este cel mai frumos buchet; l-am pus pe el să-și caute ceașca de cafea care-i place, în loc să mă ocup eu, ca o gazdă ce eram; l-am lăsat să-și fumeze țigara în casă, fără să-l trimit pe balcon (eu nefiind fumătoare) și l-am lăsat să plece atunci când a vrut el, deși aș fi dorit să stăm mai mult de vorbă.

Liniștită că totul este sub control și bucuroasă că am astfel de prieteni, am început să mă gândesc că sosise momentul să reînnod niște legături vechi de prietenie, parcă uitate într-un colț de sertar, în realitate neglijate... din orgoliu.

De 8 noiembrie eram la prietena mea Luminița, mama finilor noștri de botez Mihail și Gabriel, să-i sărbătorim pe cei

mici. Stând la masă, m-am gândit pe cine nu sunasem să felicit și atunci mi-am dat seama că trecuseră zece ani de când nu mai vorbisem cu doi dintre cei mai buni prieteni din tinerețe: Gabriel, fost coleg de facultate, și Mihai, finul nostru de cununie. „Motivele supărării” se pierduseră demult în neant, fiind și „foarte importante”, așa că i-am sunat, nu fără strângere de inimă. Spre surprinderea mea, amândoi s-au arătat extrem de bucuroși și astfel am continuat firesc ceva ce în realitate nu se rupsesese: prietenia noastră de-o viață.

De Sfântul Vasile, ziua onomastică a soțului meu Viorel, pe care-l cheamă și Vasile, am considerat, având „mână liberă” de la soțul, că nu există un prilej mai bun decât acela de a-i aduna pe cei mai vechi prieteni ai noștri: Gabriel și Cristina, medici, foști colegi de facultate; Mihai, finul, și Carmen; Magda, medic, care a stat trei luni de zile cu mine în spital, și Radu, soțul ei, care a aranjat o cursă specială pentru a mă transfera de la spitalul din Istanbul la Spitalul Municipal din București; Manuela, mama finei mele și prietena mea de-o viață, cu care, după

luni de spitalizare, am început plimbările de orientare când am început recuperarea; Ion, fost coleg de navetă, care în prezent se ocupă de organizarea pelerinajelor cu copiii fundației, și Nina, soția lui; Grigoraș, prietenul din copilărie al soțului meu Viorel, în prezent contabil voluntar al fundației Sfântul Antim; Ileana și Claudiu, tot prieteni vechi, cu care am făcut vacanțe minunate. Ei sunt doar o parte dintre prietenii pe care îi am.

Nu pot să nu-i reamintesc pe: Nelu Ilieș, cel care a stat lângă mine la spitalul din Istanbul când eram în comă profundă, citind Paraclisul Maicii Domnului, cu convingerea că va fi auzit și mă voi trezi – ceea ce s-a și întâmplat, exact pe 8 septembrie, de Nașterea Maicii Domnului; toți sportivii care m-au ajutat să-mi revin fizic și psihic; Sorin, un om simplu din cartier, dornic să muncească și să câștige un ban cinstit – care mă ajută ori de câte ori am nevoie (la biserică, la piață etc.); toți colegii medici, la care apelez ori de câte ori am nevoie pentru prieteni, indiferent de categoria socială, pe care îi ajută necondiționat – în mod deosebit Marina, medic imagistic, care nu pregetă să rezolve oricare dintre cazurile pe care i le

trimit: copii, preoți, oameni ai străzii etc. și care sprijină financiar fundația, lună de lună; noii mei prieteni de la diferitele biserici care, fiecare după pricepere, fac lecții gratuite cu copiii din fundație și, nu în ultimul rând, Adriana, care, văzând că am început să am deschidere către Biserică, a făcut acest efort pentru mine ca să nu mă pierd, având o contribuție substanțială la îndreptarea mea pe calea credinței, oferindu-mi timpul ei liber și răbdarea necesară inițierii mele în viața duhovnicească: participarea la Sfânta Liturghie, Taina Spovedaniei, a Împărtășaniei și a Sfântului Maslu. Și nu numai... Adriana, după ce am început să-mi revin și să nu mai fiu atât de agresivă cum eram, a devenit, pe lângă buna mea prietenă, și psihoterapeutul meu, având o profundă înțelegere a problemelor psihologice cu care continuam să mă confrunt, ea fiind psiholog ca formație.

Abia acum cred că am pătruns tâlcul cuvintelor pe care părintele Adrian Făgețeanu mi le-a spus cândva, și anume că rolul meu este să stau între oameni, să am prieteni de diverse categorii sociale și pe care să-i iubesc cu iubirea primită de la Dumnezeu, ca și poruncă (să ne iubim

unii pe alții, așa cum ne iubește El pe noi) și să am grijă a nu o risipi. Cu alte cuvinte, trebuie să înmulțim talantul pe care Dumnezeu ni l-a dăruit fiecăruia dintre noi.

Tortul de pe 4 martie

Eram în anul I la Medicină, singura fată într-o grupă de șapte băieți. Pe 4 martie 1977, Andu împlinea 20 de ani, prilej de mare sărbătoare la restaurantul „Minion” de pe Calea Victoriei. O zi superbă de primăvară și un super tort de trei etaje cu ciocolată și frișcă special trimis de mama lui Andu, de la Pitești... și a-nceput cutremurul. Un timp am rămas blocați - nu realizam ce se întâmplase. Când am ieșit afară și am văzut dărâmăturile din jur, eu am început să plâng, gândindu-mă ce s-a întâmplat cu părinții mei – noi locuind la vremea aceea pe bulevardul Nicolae Bălcescu. Voiam cu orice preț să ajung mai repede acasă. Băieții erau mai stăpâni pe ei, deși nici ei nu prea înțelegeau ce se întâmplase. În dreptul fostului bloc „Nestor”, care era tot o ruină, Andu și-a adus aminte că lăsase tortul la „Minion” și a ținut morțiș să se întoarcă să-l ia, că doar „îl promise de la mama”. Am refăcut drumul printre dărâmături și oameni morți, să recuperăm tortul, care oricum fusese „șifonat” de o talpă de cizmă în învălmășeala produsă. Apoi, am

luat-o spre casă și, pe drum, băieții, ca prieteni ce-mi erau, mă încurajau, în timp ce eu continuam să plâng, fiind convinsă că părinții mei au murit. Cea mai absurdă imagine pe care o aveam era însă Andu, care căra tortul cu cizma imprimată în el, printre salvări, cadavre, dărâmături – vă dați seama că până în bulevardul Bălcescu am avut de străbătut toată zona calamitată din centrul Bucureștiului. Părinții mei nu erau acasă, când am ajuns în blocul destul de „zguduit”, cu ușile de la apartamente deschise. Eu continuam să plâng, dar băieții, calmi, s-au așezat în jurul meu, iar Radu, cel mai romantic dintre noi, de cum a intrat a očit pianul. S-a așezat pe scaun și a-nceput să cânte o sonată de Chopin. Scenă absurdă, completată de intrarea unei vecine care m-a întrebat dacă poate da un telefon. Radu cânta la pian, eu plângeam, băieții stăteau în jurul meu, iar tortul „șifonat” se odihnea pe-un colț de masă, printre tencuieli căzute. Telefonul oricum nu funcționa, așa încât femeia, șocată și ea, a bătut în retragere nu fără să remarce: „Ce casă de nebuni!”

După un timp, au apărut și părinții mei, iar băieții, știindu-mă de acum în si-

guranță, și-au luat rămas bun și-au plecat pe jos până la căminul din Grozăvești, firește, cu tortul după ei. Avea să le fie de mare ajutor, având în vedere că, timp de patru zile, nu au avut nimic altceva de mâncare. Și-acum mă gândesc de câtă iubire au dat dovadă colegii mei, iubire care a rămas nealterată până în ziua de azi. Continuăm să ne întâlnim și să ne aducem aminte cu drag de acei ani și, firește, de „tortul de pe 4 martie”. Andu este unul dintre cei mai buni medici dermatologi din Munchen.

Radu este șeful secției de terapie intensivă de la cel mai mare spital din Viena (a mai făcut două facultăți: filosofie și psihologie – iar când eu l-am întrebat cum de a mai avut timp pentru așa ceva, mi-a răspuns simplu: „Pacienții mei mult timp dorm.”). Ca să vedeți ce înseamnă o prietenie adevărată, când am fost cu soțul meu în vizită la el, în timp ce soția lui pregătea o gustare, el s-a așezat la pian și ne-a cântat... aceeași sonată de pe 4 martie.

Adrian este șeful Sanepidului (m-a ajutat mult la fundație, când am dus copiii în excursii, recomandându-mi locurile cele mai sigure). Ahmad este șeful

secției de ginecologie de la un spital din Aman. Procopis a mai făcut o facultate și este stomatolog la Larnaca, în Cipru. Marian este cardiolog șef la spitalul județean din Tulcea. Emil este directorul spitalului M.A.I. Ei sunt colegii mei, medici.

**„Samarineanul milostiv”
- cum a decis Dumnezeu
să fiu un altfel de doctor -**

Eram foarte tristă că nu mai puteam să practic medicina, dar Dumnezeu rânduise să fiu un alt fel de doctor, lucru pe care aveam să-l înțeleg abia după cincisprezece ani de la accident, atunci când tot Dumnezeu a ales momentul.

Prietena mea de la biserică, Ana-Maria, trebuia să-și facă o ecografie la un cabinet aflat în apropiere de locuința mea. Fiindu-i teamă, m-a rugat s-o însoțesc, numai că eu eram îmbrăcată ca o „aurolacă”, făcându-mi plimbarea obișnuită în Cișmigiu. În niciun caz nu puteam merge în ținuta aceea la un doctor, așa că am acceptat, cu condiția să explice medicului că eu sunt o rudă venită de la țară. Tot drumul până la cabinet am „negociat” și am ajuns la concluzia că mai bine nu spune nici ea povestea cu ruda de la țară, dar nici eu că sunt medic.

Surpriza a fost când am intrat la doamna doctor Marina Budău... căci m-a recunoscut, după cincisprezece ani! Nu-i

venea să creadă, în timp ce eu... nu îmi aminteam în niciun fel de ea, Marina, care, la Spitalul Panduri, pe targă fiind, mi-a făcut toate investigațiile și tot ea mi-a pus diagnosticul. În cei cincisprezece ani, nemaștiind nimic de mine, cunoscând starea gravă în care mă aflam la momentul acela, își imaginase că am murit, când eu, de fapt... înviasem. Încet-încet, readucându-mi în memorie diferite episoade și făcând conexiuni, ne-am repositionat în timp, iar bucuria și surpriza revederii fiind atât de mare, am uitat de scopul inițial. Ana-Maria își cam pierduse răbdarea, așa că am trecut la ecograf împreună cu Marina, care o examina fără să spună nimic, iar eu, lângă ea, am început să descriu ceea ce vedeam pe ecran și am pus diagnosticul corect. Mi-am dat atunci seama că puteam să „citesc” ecografiile, care sunt tot în două dimensiuni, exact la fel cum văd și eu...

După ce pacienta a plecat, am rămas cu Marina în cabinet, gândindu-ne cum a decis Dumnezeu să mă „tragă pe dreapta”, pentru că rânduise să practic un alt fel de medicină și tot El a decis momentul când eram pregătită pentru această

schimbare, de fapt, reîntoarcere pe făgașul medicinei.

La Mănăstirea Antim, o dată pe săptămână, slujește și preotul de la Spitalul Budimex. Într-o astfel de zi mă aflu acolo cu Bogdan, unul dintre sponsorii fundației, Adriana, prietena mea, psiholog la Budimex, care urma să plece din București, și părintele. Adriana, ca psiholog pentru copii, îi consultase benevol pe copiii lui Bogdan, iar el s-a simțit dator să se recompenseze într-un fel. Adriana l-a rugat să-l ajute pe părintele, pentru că se apropia Sfântul Stelian – hramul bisericiuței de la Spitalul Budimex. În spital sunt internați 500 de copii, iar părintele se gândise să le ofere câte un măr și un acatist cu Sfântul Stelian, neavând posibilitatea de mai mult. Bogdan a oferit 500 de lei pentru această acțiune, sumă pe care a trimis-o în contul Fundației Antim Ivireanul și așa m-am trezit că trebuia să fac legătura între fundație și acțiunea părintelui (statutul fundației nu prevede acțiuni pentru copii bolnavi).

Nu știu cum s-a derulat mai departe, cert este că de la om la om s-a aflat des-

pre această acțiune și mai multe firme s-au mobilizat, iar eu m-am trezit cu încă 3.000 de lei în contul fundației. Părintele a avut surpriza să primească 500 de costume „Naf-Naf” pentru copii, plus dulciuri și fructe, iar copiii fundației Sfântul Antim Ivireanul, fără nicio ezitare, au împărțit cadouri celor 500 de micuți bolnavi de la Budimex.

Programul Fundației include o dată pe lună cateheză la Biserica Sfântul Ilie Gorgani, cu părintele Silviu Tudose. Într-o astfel de ocazie, părintele a fost reținut cu treburi duhovnicești și a întârziat, iar copiii începuseră să dea semne de nerăbdare. I-am întrebat dacă ar vrea să vorbim despre medicină, iar ei bucuroși au răspuns afirmativ. A fost un început – de atunci, am introdus în programul nostru, înainte de cateheză, 15 minute de discuții pe subiecte medicale, pe care le aleg ei. Credeți-mă, nu-mi este prea comod să răspund tuturor întrebărilor, așa că a trebuit să-mi reîmprospătez cunoștințele medicale.

De un an și trei luni, în urma unor afecțiuni stomatologice, sunt în tratament la domnul profesor dr. Alexandru Petre, cu care în nenumărate rânduri am discutat despre preocupările mele – și astfel a aflat de Fundația Antim Ivireanul.

Într-o zi m-a întrebat ce mai fac „copiii” mei și s-a oferit să înceapă a-i trata benevol, după nevoile fiecăruia. Primul pacient a fost același Nicolae...

Cum nimic nu este întâmplător... am amintit aceste episoade pentru ca VĂD clar un nou început: Dumnezeu mi-a arătat că nu m-am rupt definitiv de medicină, ci că mai am de „lucrat”.

Acum, mi-am format o „echipă” de colegi medici creștini, care s-au oferit, benevol, să-i ajute atât pe copiii fundației, cât și pe părinții acestora, după nevoi, ba mai mult, și pe alți oameni lipsiți de posibilități materiale.

Gânduri răzlețe

„Dumnezeu este Iubire, iar acolo unde este Iubire este și Dumnezeu.”

Pentru mine este foarte clar: eu nu cred în destin. Nu cred că eu am fost predestinată să mor la 35 de ani. Cred însă că Dumnezeu are cu fiecare om un plan – e planul lui Dumnezeu pe termen lung –, dar ne lasă liberi în acest plan al Lui. Eu am simțit că, atunci când o mai iau așa, pe lângă, Dumnezeu mă mai pune pe linie.

Mai intervine în formula asta, dar nu în chestii esențiale, să-ți spună El: „Neapărat te duci la biserică!” sau „Neapărat nu faci avort!”, dacă tu nu-ți asumi această chestie. Eu cred că Dumnezeu n-o să-ți spună asta niciodată. Îți trimite duhovnici, îți trimite ce îți trebuie... adică ai de unde învăța.

Deznădejdea este în primul rând inversul nădejdiei. Dacă noi toți vrem să avem nădejde în ceva bun, trebuie să evităm deznădejdea. Și așa vrea să facem o

deosebire între deznădejde și depresie. Pentru că e cu totul altceva. Din depresie se vindecă omul cu duhovnicul, iar din deznădejde nu îl vindecă decât fix Dumnezeu.

Deznădejdea este ceva în care acum cade foarte multă lume, pentru că foarte multă lume cade în depresie din lucruri absolut mărunte. Și cad în deznădejde pentru că nu merg la biserică, pentru a înțelege care e nădejdea – că Dumnezeu e nădejde, nu? Așa am eu în cap.

Și deznădejdea... Lumea merge către depresie, e în cădere liberă, după părerea mea. Astea sunt cuvintele mele, ale nimănui altcuiva. Eu consider că lumea merge către dezastru, către distrugere și asta se întâmplă pentru că s-a depărtat de Dumnezeu. Și toată lumea cade în depresie. Am auzit că o femeie s-a deprimat pentru că o pereche de pantofi costă 400 de lei și e nu are decât 350. A dat în depresie, mi-a dat telefon să-ntrebe ce să facă, pentru că-i deprimată. Alta a dat în depresie că i s-a părut că soțul ei se uită nu știu cum la prietena noastră comună, care are 55, 57 ani, adică aproape 60.

Depresia a luat o amploare extraordinară.

Fata femeii de la lumânări de la biserica Sfântul Ilie născuse un copil la un spital din acesta celebru, nu mai știu unde. N-a venit să nască cu Viorel, că-i era rușine că-i bărbat. Și s-a dus să nască la un spital cu o femeie, care n-a sesizat momentul prost al situației locale al fetei și i-a zis să plece acasă. Ea a plecat acasă și i-a fost foarte rău și mi-a dat mie telefon. Eu i-am spus lui Viorel: „Măi, ce facem, că uite, fata se simte rău, are contracții, simte că o să nască.”

Viorel zice: „Spune-i să se ducă la spital și să spună că e pacienta mea.” Și s-a dus la spital, dar, pentru că copilul n-a fost bine gestionat, a ieșit muribund. L-am întrebat pe părintele de la Sfântul Ilie ce e de făcut, și zice: „Stai să vedem cine poate merge să boteze copilul.” Se născuse copilul, a preluat-o Viorel pe mămică, a vorbit cu doctorița pediateră de acolo, l-a pus pe copil la incubator – era muribund.

Și preotul zice: „Să nu moară pruncul nebotezat!” Știam și eu asta. Și-i zice lui Viorel: „Uite, vine părintele Vasile Crețu ca să-l boteze, că el e liber.” Și Viorel zice: „Cum să intre preotul acolo? Că pruncul e

la incubator, e manevrat cu mâini false, și alea sunt sterile... Este exclus!” Eu încep să-l pisez pe Viorel: „Da, dar moare copilul nebotezat!” „Poate nu moare!” „Dar, dacă moare nebotezat? Hai, te rog, gândește-te la o formulă, te rog, hai să botezăm copilul!” Și Viorel zice: „Bine!” Îl întreb eu pe preot: „Cum se poate boteza un copil, dacă nu vine preotul?” Și-mi zice: „Simplu: îl botează cu apă, în numele Sfintei Treimi, botezul de urgență.” Și-i spun lui Viorel: „Fii atent că poți să-l botezi tu, de urgență.” Zice: „Păi...” Zic: „Dar ce, nici tu nu poți să intri? Că doar ești doctor!” „Ba eu pot să intru.”

Foarte frumos îi vorbesc despre botezul de urgență – în halat, cu mască. Am întrebat-o pe mămică cum vrea să-l boteze, mi-a zis numele. Copilul era la perfuzie, cu perfuzie în fontanelă, și l-a botezat. Copilul trăiește, acum are trei ani. Îl cheamă Dumitru. E atât de dulce, parcă are miere pe el! Și e bine, are trei ani!

De la părintele Adrian mi-a rămas clar cuvântul că Viorel e un om deosebit pentru că nu face avorturi. Pentru el avortul era ceva îngrozitor. Și mi-a băgat

ideea în cap atât de tare, încât am fost invitată pe Trinitas la o emisiune care se referea la avortul provocat. Preotul de acolo l-a rugat pe Viorel să vină să vorbească el, că doar e ginecolog. Viorel a zis că n-are timp. „Dar, dacă vreți, o trimit pe soția mea.” „E o emisiune în direct”, a zis părintele. „Dacă e o emisiune în direct, eu v-o trimit, că e disponibilă. Dar e un risc.” Preotul zice: „De ce?” „Pentru că ea spune ce gândește... Ei nu poți să-i spui că e o emisiune în direct și că anumite chestii nu le poate spune, că ea spune ce gândește!” Asta eu am făcut-o de când mă știu. „S-ar putea în anumite momente să pară că n-are educație... Dar, dacă riscați, chemați-o!” Și părintele a zis: „Eu risc!”

Și am venit într-o emisiune despre avortul provocat. Mai venise o psiholoagă, care se vedea că merge la biserică, dar care nu putea să nu vorbească cum scrie în lege. Deși era vorba de avort. Și ni se puneau întrebări. Părintele cam știa unde vrea să ajungă ea. Discuția era despre faptul că nu e bine să se facă avort, evident. Numai că femeia aceea răspundea că până la 12-14 săptămâni, legea

numărul cutare din constituția României spune că e voie să se facă avort.

Când ea spunea că e voie să se facă avort, părintele îmi dădea mie cuvântul. Și eu spuneam în direct: „Așa o spune legea României, că e voie să se facă avort. Dar dați-mi voie să vă spun și eu ce cred, că sunt medic ecografist de felul meu”. Părintele spunea: „Spuneți, doamna doctor!” „Poate să se facă avortul, dar să vă spun eu cum se face un om. Un spermatozoid se întâlnește cu un ovul – că nu prea știam eu ce lume ascultă și cum înțelege și n-am băgat termeni medicali – deci, un ovul se întâlnește cu un spermatozoid, se fecundează și apare oul. În acel moment, Dumnezeu pune sufletul sigur! Dacă există suflet, există omul. E instantaneu. Atunci se face și sufletul. Și, cum faci? Omori un suflet?”

Aici părintele a știut să vorbească. Ea zice: „Dar dumneavoastră cum știți că se face sufletul? Că dumneavoastră sunteți de meserie ecografist, ca medic.” Zic: „Pentru că atunci se face sufletul. Așa zice Dumnezeu. Ziceți dumneavoastră altfel!” Dar ea nu era atee. Era o emisiune pe Trinitas, nu alesese nici preotul moderator un ateu. Că a avut și emisiuni

cu atei. Aici era vorba despre avort. Și a ales un psiholog care era împotriva avortului. Dar ea n-a avut curajul să zică tot adevărul, s-a temut că își pierde postul... Putea să fi avut curaj să zică că legea asta, că până la 12 săptămâni poți să faci avort, e aberantă. Putea să aibă acest curaj... dar o dădeau afară de la serviciu. Dar, ce știu eu? Avea trei copii, cinci copii – că avea copii!

A mai vorbit ea cu legea, că și ea e împotriva avortului, că mai bine faci copii, a vorbit frumos. După aia, vine iarăși: „Doamna doctor, dumneavoastră, cât ați fost ecografist – că știu că ați fost unul dintre cei mai buni medici ecografiști (pe vremea aia nu erau mulți) – cum ați observat chestia asta?” Zic: „Am observat cum bătea inimioara de la primele trei săptămâni. Primul lucru care se observă, imagistic, este *CRUCEA INIMII* (semn ecografic consacrat), deci nu mai vorbim că de unde știu eu că e sufletul, eu am văzut cu ochii mei inimioara, ca două palmuțe care băteau. Și asta era doar inimioara, altceva nu se vedea. Inima bătea la trei săptămâni. Asta înseamnă că făcea parte dintr-un viitor corp, nu? La trei săptămâni era inimioara.”

Și ea zice: „Sunteți sigură?” Zic: „Da, am și înregistrări.” Apoi ea se gândește și zice: „Da, așa scrie și în cărțile de medicină.” „Bun, la trei săptămâni apare inimioara. După aceea, dacă observi omul, la douăzeci de săptămâni, deja, când faci ăștia avortul pentru că există o malformație, ăla e om de-a binelea! Ăla e om-om, cu suflet, cu gândirea pe care o avea-o. Ăla e om-om!”

După aceea ea zice: „Ia povestiți, doamna doctor, când făceați ecografie, cum se întâmpla?” Zic: „Puneam o substanță pe burtica mămicii – se făcea screening și la noi. Când era o gravidă, făceam ca să vedem în ce lună e; ecograful nu era ca acum, performant, dar făceam ca să mai ajutăm ginecologul, dacă nu se potrivea data probabilă a nașterii. Și, când puneam transductorul pe burtica mămicii, copilul venea cu lăbuțele – depinde unde-l puneam – și astupa locul sau punea mâinile pe organul care deja se vedea, proteja cu mâinile să nu vină cu ecograful”.

Deși până acum nu s-a dovedit că ecograful are efecte nocive, Viorel nu dă voie să se facă ecografie decât după un anumit timp de la concepere. Zice că, da-

că nu s-a dovedit până acum că are efecte nocive, de ce să se aștepte să se dovedească? După o vârstă, probabil că nu mai are efect. Cele două ecografii care se fac obligatoriu (dar atunci chiar nu mai poate să aibă niciun efect nociv ecografia, că e format tot, și om, și organe) se fac numai pentru a se stabili dacă există o incompatibilitate sau o lipsă de legătură între vârsta sarcinii și data probabilă a nașterii, că atunci îl ajută pe ginecolog să intervină.

Viorel e și împotriva cezarienei, pentru că este o operație și, ca orice operație, presupune un risc operator. Cred că poți să-i aduci saci de bani lui Viorel, nu-ți face cezariană. Nici celei mai bune prietene a mea, căreia îi era frică de naștere, n-a vrut să-i facă cezariană - și ne-am certat cu ea. A zis că el nu face cezariană atâta vreme cât poți să naști natural. Așa a vrut Dumnezeu.

Odată, am fost la Budimex, la secția de oncologie, la mămici, să le povestesc eu mămicilor că moartea nu există - mămicile având copii în fază terminală, la perfuzii, cu citostatice. Eram cu Adri-

ana, care a avut un rol important în viața mea. Ea era psiholog la Budimex și acum se va face măicuță. Deocamdată a plecat la Nera, e în primul an ca soră de mănăstire.

Adriana mi-a zis odată: „Ada, te rog frumos, într-o vineri, când sunt eu la Budimex, roagă-l pe Sfântul Spiridon, că tot te duci tu vinerea la biserică la el... Spune-i că o altă prietenă a ta te roagă să vii la mămicile ai căror copii sunt la perfuzii. Nu știi cum să le spui, dar așa cum ești tu, să le povestești experiența ta din care ele să tragă concluzia, dacă s-ar putea, că nu există moarte.”

Atât de rău mi-a fost atunci... I-am spus că nu merg, că nu mă duc: „Cum o să știi eu să le vorbesc? Tu nu vezi că eu vorbesc de nici n-ai zice că am făcut școala la Paris și pe unde am mai fost? Și cum o să le zic eu acelor femei ce trebuie?” „Dar sunt mămici și de la țară, și doctorițe, și...” „Aoleu, dacă-s și doctorițe, sigur nu vin!”

Până la urmă, am acceptat invitația. În fine, m-a „psihoterapeutizat” tot drumul, în metrou. Că eu am zis: „Iau taxiul.” Și ea a spus: „Nu, nu, hai să mergem cu metroul, ca să mai treacă timpul”. Când

am ajuns acolo, m-am rugat tot drumul, l-am rugat pe Sfântul Pantelimon - că sunt născută de Sfântul Pantelimon - i-am zis așa: „Așa cum tu ai fost doctor și ai tratat și tu oamenii în vremea când ai trăit, pune-mi și mie în gură cuvintele cele mai folositoare, ca aceste mămici să ai-bă un folos din convorbirea mea cu ele, iar pe mine întărește-mă să nu plâng. Că mie mi-e frică că încep să plâng, și atunci asta ar fi exact *întărire* de depresie și deznădejde!”

Ei, și ajung acolo cu Adriana. Era un grup de vreo douăzeci de mămici; copiii erau la perfuzii, nu erau în salon, acolo. Și eu trebuia să le povestesc despre faptul că acei copii - dintre care, în timp ce eu vorbeam, poate că unul murea -, de fapt, nu mor. Și mi-a spus Adriana: „Fii atentă că am spus că pot să-ți pună orice fel de întrebare, că tu răspunzi la orice fel de întrebări în direct, că ai mai fost și la televizor și nu ți-a fost frică și că tu vorbești fără ocolișuri, să te întrebe ce vor ele.” Și am răspuns în direct la orice.

În primul rând, le-am spus despre copiii care mor botezați că vor fi îngerași, ceea ce le-a sunat destul de bine, dar n-a fost suficient. După care, le-am spus că

eu cred că Dumnezeu, dacă ia un copil la vârsta de un an, doi ani, trei ani – m-am cam informat ce vârste aveau – și dacă Dumnezeu consideră că la vârsta asta trebuie să moară un copilăș, îl ia pentru că simte că acela e momentul potrivit pentru mântuirea lui. Adică îl ia în momentul cel mai bun, ca nu cumva, prin viața lui, să piardă mântuirea.

Acuma, mulți dintre copiii născuți cu Viorel deja sunt mari. Nu-i știu pe toți, că are foarte mulți, că pe vremea lui nea Nicu se făceau mulți. Acum nu se mai fac așa mulți. Dar fetele prietenilor noștri, sunt deja mari. Majoritatea trăiesc, probabil, în păcat. Tot ce reușim e ca măcar Viorel să le controleze, pentru că există papillomavirusul ăsta... La un moment, dat au vrut să vaccineze toate fetițele până în 12 ani împotriva cancerului de col uterin. Papillomavirusul produce cancerul de col uterin. Sunt 60 de tulpini. Ei aveau vaccin doar pentru trei tulpini, dar bani luau la greu. Și apucau să vaccineze fetițele astea, de ce? Ce reușeau? Să ia banii, ele să fie vaccinate și de fapt... riști să faci una din cele 57 de tulpini în loc de 60.

Eram în curte la Mănăstirea Antim și era un concert rock la Izvor. Atunci a venit o fată care n-avea ce face până începea marele concert. Ea avea un minijup extraordinar, și niște ținte tot extraordinare, și a venit în curte la Mănăstirea Antim. Dacă preoții n-au diplomație și gonesc omul, pot pierde un suflet. Această fată – eram de față – arăta infernal. O babă din curte, când a văzut-o, a dat-o afară... Ce să mai intre în biserică? A dat-o afară din curte, zicându-i: „Cum îți permiți să vii în halul ăsta în curtea Mănăstirii Antim?” Și a gonit-o.

Fata a ieșit din curte să se ducă la concert, cam supărată... Un părinte, un ucenic al părintelui Adrian, a văzut-o, a luat-o de mână și i-a zis: „Ce s-a întâmplat cu tine?” Ea i-a spus ce a pățit. Părintele a zis: „Lasă, nu-i nimic!”, a adus-o înapoi la mănăstire. Am văzut-o și eu. El a stat cu ea de vorbă în curte, frumos, așa cum era ea îmbrăcată. A dus-o la mănăstire, acolo, și a stat cu ea de vorbă. Ea a uitat că începe concertul, a stat de vorbă cu el și după aceea eu am văzut-o la Liturghie – nu mai era cu ținte, era îmbrăcată decent.

De ce iubesc atât de mult primăvara

(În loc de încheiere)

*Am scris această carte ca să-i ajut
pe oameni să înțeleagă că moartea nu-i
finalul...*

Se spune că iubești cel mai mult anotimpul în care te-ai născut. Deși sunt născută în miezul verii, în luna lui Cup-tor (27 iulie, de Sfântul Mare Mucenic Pantelimon), primăvara este anotimpul meu preferat. Dintotdeauna m-a fascinat metamorfoza naturii: cum o simplă creangă uscată dintr-un copac oarecare se transformă în ramură înmugurită, care mai apoi înflorește atât de diafan... Apoi, floarea, tainic căzând, lasă loc frunzei, fructului... După aceea, venind toamna, cum ne inundă o bogăție de rod, dar și de nuanțe ruginii, care prevestesc apropierea iernii... și apoi, cum totul rămâne parcă fără viață, alb, rece. Ca un sfârșit, ca o moarte, parcă fără vreo speranță de-a ne mai bucura de verdele crud

al vieții. „Verde crud, verde crud, te mai văd? / te mai aud?”...

Iubesc enorm primăvara.

Pentru că acum am mult mai mult timp liber, fiind pensionată medical în urma accidentului, sunt „abonată” permanentă a grădinii Cișmigiu. Aș putea spune că Cișmigiul este un fel de a doua casă a mea. Cum am puțin timp liber, mă și duc să semnez condica la „pomișori”, să fac o tură de parc, să mă întrețin cu păsările, cu florile, cu găzele. De cele mai multe ori fac acest lucru singură, în pofida faptului că eu sunt o persoană vorbăreată, relațională.

Cunosc Cișmigiul la toate orele lui, de dimineață până seara târziu. Când soțul meu, prietenii mei, cunoscuții mei sunt la serviciu ori sunt obosiți și indisponibili, eu nu mă plictisesc cu prietenul meu, Cișmigiul. De multe ori, prietenii mă vizitează în Cișmigiu. De multe ori, acolo îmi dau întâlnire cu oamenii. De multe ori, soțul meu vine și mă caută acolo și de multe ori ne plimbăm împreună pe alei, derulând gândurile și faptele zilei.

De exemplu, azi, când scriu aceste rânduri, este o zi oarecare din aprilie. La

7.00 seara am întâlnire cu Viorel în Cișmigiu, vine direct de la spital și mergem să ne întâlnim cu niște prieteni dragi. Eu m-am plimbat deja pe ziua de azi în Cișmigiu. Am mirosit florile, am îmbrățișat cu inima copacii, am ascultat păsărelele, fiecare după timbrul ei și chiar am îmbrățișat la propriu o floare, un liliac, un anume liliac pe care l-am căutat de două zile, căci îi uitasem locul precis. M-am bucurat să-l găsesc plin de floare și parfum, făcându-și lucrarea și în această primăvară... Nu am ajuns la floare, dar i-am transmis iubire și bucurie. A venit, însă, o pală de vânt și... liliacul m-a mângâiat pe obraz... Am stat apoi pe bancă și în lumina specială a primăverii am ascultat concertul dat de mierle, guguștiuci, porumbei, vrăbiiuțe, ciori și chiar broscuțe. Totul într-o armonie perfectă...

De obicei, dacă nu sunt acasă ori la biserică ori la vreo acțiune cu copiii Fundației Sfântul Antim Ivireanul, sunt de găsit, în mod sigur, în Cișmigiu.

Când am fost pusă în situația de a-mi schimba locuința, primul criteriu de alegere a celei noi a fost apropierea de această grădină, care pentru mine are o adâncă semnificație. Cunosc Cișmigiul în

toate anotimpurile, însă primăvara este ceva special. Și... întotdeauna trăiesc cu impresia că primăvara durează prea puțin... Mai ales luna aprilie, pe care mi-aș dori să o țin pe loc; măcar o dată, un an întreg să fie aprilie... Primăvara, cu explozia ei de flori, cu parfumul ei suav, cu ciripitul vesel al păsărilor – un altfel de ciripit decât în celelalte anotimpuri, cu zumzetul de trezire la viață, este fascinantă pentru fiecare om, cred, nu numai pentru mine. Dincolo de acestea, ceea ce reverberează în mine un adânc ecou este lumina. Lumina, care primăvara are o calitate deosebită, specială.

Când vine Primăvara, trăiesc de fiecare dată o emoție adâncă și îmi doresc ca lumina să nu se mai termine, să nu fie noapte niciodată... Mai ales în lunile de primăvară am acest sentiment...

Când impactul brusc și violent de dureros cu solul, din momentul accidentului, m-a catapultat *dincolo*, am aterizat într-o atmosferă cu atâta lumină, cu atâta iubire, cu atâta pace, că numai primăvara terestră și prea frumoasă din luna aprilie are un corespondent cu ceea ce am trăit, am simțit, am văzut, am mirosit, am auzit *ACOLO!* Așa era Raiul, ca o

preafrumoasă și odihnitoare lună aprilie... Poate nu întâmplător, luna aprilie e numită popular *Prier*, adică rugăciune... Poate nu întâmplător, de multe ori, de cele mai multe ori, Sfintele Paști se prăznuiesc în aprilie...

Mare bucurie ar fi pentru mine să mai pot ajunge *Acolo*, cu atât mai mult, să pot rămâne veșnic *Acolo*... Fericire veșnică, asta ar fi. Vorba părintelui nostru Adrian, căci asta ne ura, ne dorea și ne și spunea: „Fericire veșnică!”, și apăsa fiecare literă într-un fel anume, care te făcea să înțelegi, în adâncul ființei tale, că mai mult de atât nu-și poate dori un om.

Și chiar așa este, nicio bucurie pe care o simt și o trăiesc de când m-am întors de *Acolo* nu poate egala ceea ce am trăit, am simțit, am văzut, am mirosit, am auzit acolo... De asemenea, nicio bucurie și nicio împlinire pe care le-am avut înainte de accident nu pot fi de aceeași intensitate... După cum, cred eu, nicio împlinire în plan uman, de oriunde pe acest pământ, nu poate avea egal cu ceea ce ne oferă Dumnezeu ca perspectivă și realitate în Veșnicie...

Că această viață nu este ultima realitate, deși e greu de asimilat, o simt și o pătrund și în momentele mele de necaz, suferințe, pierdere, durere. Când mă doare că tatăl meu, de exemplu, a murit și nu-l mai pot vedea, întâlni, nu mai putem râde împreună, când mi-e dor de cei dragi ai mei care s-au dus, mă întărește acel popas făcut, prin mila Domnului, în lumea cealaltă. Și mă întărește nădejdea că... ne vom reîntâlni...

În loc de postfață la ediția a doua:

Eu, Ada-Mihaela, sunt un om obișnuit, ca voi toți. Cândva, am auzit că o dată în viață ar fi frumos să poți sădi un pom, o floare, să poți construi o casă, să poți crește un copil. Și eu mă gândesc că, din toate acestea, am scris o carte.

O carte, o dată în viață, pentru un om obișnuit, este suficient. Atât: „Am văzut Raiul”.

Sfârșit.

Nota editorului

Mărturia Adei-Mihaela Calciu este o invitație la o *prăjitură* neobișnuită. De ce? Pentru că vorbește despre lucruri pe care lumea de astăzi nu le mai bagă în seamă – Dumnezeu, suflet, veșnicie. Și nu vine cu aerul pseudo-profetic sectant – „Veniți, păcătoșilor, la Hristos, că altfel vă ia mama dracului pe toți”. Nu, ea vine și mărturisește că Dumnezeu bate la ușa omului cu multă delicatețe, fiind cu adevărat un mire care vrea să își cucerească neîncetat mireasa prin dragostea pe care i-o poartă.

Volumul de față ar putea fi criticat, judecat, răstălmăcit în fel și chip de o anumită parte a cerberilor care se hrănesc cu fanatism, considerându-se păstrători ai standardelor unei ortodoxii pure, nefiind de fapt decât niște suflete pustii care, negăsindu-și propria identitate, se mulțumesc să vâneze scăderile și defectele altora.

Dar Ada nu se autopropune ca model duhovnicesc nimănui – e doar un suflet

care se luptă să meargă pe calea mântuirii, cale uneori abruptă, alteori lină.

Ea nu face altceva decât să se ui-mească, la atâția ani de la accident, de modul în care Dumnezeu a reușit să Se apropie de inima ei și de mintea ei, arătându-i că leacul pentru toate durerile trupești și sufletești se găsește doar în Biserică. Este totuși dificil pentru omul contemporan, care trăiește departe de Biserică, să înțeleagă diferența extraordinară dintre mărturia Adei Calciu și mărturiile despre viața de după moarte aparținând unor autori care aparțin altor confesiuni sau chiar religii. Există tentația de a spune: „Da, uite încă un text care ne spune că după moarte există ceva, nu se termină totul atunci.”

Numai că nu este deloc așa – în timp ce cartea Adei Calciu este o mărturie întemeiată în Adevăr, celelalte sunt mărturii înșelătoare, care prezintă experiențe drăcești. Ar fi util pentru cititori să citească volumul părintelui Serafim Rose, *Sufletul după moarte*, pentru a putea înțelege nu numai asemănările, ci mai ales deosebirile dintre cele două tipuri de experiențe spirituale. Care este primul pas pe care ar trebui să îl facă un cititor

care, după citirea acestei cărți, ar vrea să se apropie de Dumnezeu? Să înțeleagă cât de mare este darul făcut omului prin taina spovedaniei. Și să se roage lui Dumnezeu să îl călăuzească pe calea mântuirii...

„Cu sfinții odihnește, Hristoase...”¹

Îmi este foarte greu să scriu despre Ada la timpul trecut. Pentru că ea a fost una dintre persoanele în care pulsau viața, bucuria, credința...

Sfântul Ignatie Briancianinov ne învață că, „dacă după moartea cuiva cei apropiați ai săi simt în acea zi bucurie în inimă, acesta este un semn că sufletul acela a fost primit de Dumnezeu.”²

Nu sunt la măsuri duhovnicești înalte, dar pot să dau o mărturie simplă: la înmormântarea Adei m-am simțit ca la o slujbă de Paști. Mai bine-zis, la puține

¹ Notă la ediția a șasea.

² Citat în *Cheile rugăciunii lăuntrice – partea nepublicată a Pelerinului rus și alte îndrumări*, Editura Mănăstirea Sihăstria, 2022, p. 271.

slujbe de Paști la care am fost în viața mea am simțit atât de clar fiorul învierii ca la înmormântarea Adei. Îmi aduc aminte că aveam atâta bucurie în suflet încât încercam să îmi controlez expresia feței, ca să nu creadă alții că am luat-o razna sau că mintea îmi zboară aiurea și că nu particip la înmormântare.

Ada a fost și este sora mea mai mare. Așa îi și spuneam. „Sora mea...” Nu a fost sora mea trupească, dar a fost mai mult decât atât. Mă așteptam ca Dumnezeu să o țină în viață mai mult, ca să dea mărturie despre lumea nevăzută, pe care ea o văzuse. Să dea mărturie despre Hristos pe Care L-a cunoscut și Care este atât de diferit de Hristosul pe care îl mărturisesc, din păcate, mulți oameni formalști, reci, căldicei.

Când mi-a spus că doctorii i-au zis că se apropie de moarte și m-a rugat să o pomenesc, ca să mai facă Dumnezeu o minune cu ea și să se vindece, am simțit că minunea va fi tocmai că o va lua la El.

Iar suferința de dinainte de moarte a ajutat la transformarea ei într-o perlă. Despre acest lucru, Cristina-Mihaela Madgearu, prietena Adei care s-a îngrijit de tipărirea jurnalului pe care ea l-a ținut

în ultimele luni de viață, menționa următoarele: „Există un fragment din jurnal³ în care Ada descrie înseninarea adusă de îndemnul unei prietene: «Apoi mi-a spus că eu aș putea fi un exemplu. Pe dinafară, scoica e urâtă, dar înăuntru se fabrică o perlă: ‘Lucrează tu la tine, ca în acest timp, cât aștepți să vezi ce face Dumnezeu, să se nască o perlă’. Ca din scoica urâtă, care e boala mea, să se nască o perlă.» În realitate, cuvintele erau: «Apoi mi-a spus că aș putea fi o sfântă», nu doar un exemplu. Dar Ada nu a vrut să folosim un cuvânt atât de mare în jurnalul de luptă. A ținut să înlocuim «sfânt» cu «exemplu» și așa am făcut. Dar asta nu înseamnă că și Dumnezeu a făcut același lucru...”⁴

Danion Vasile

³ Jurnalul a apărut sub titlul *Ultimul jurnal*, în volumul Adei-Mihaela Calciu *Jurnal de luptă*, apărut la Editura Areopag în anul 2024, chiar înainte de parastasul de 40 de zile pentru Ada.

⁴ *Jurnal de luptă*, Editura Areopag, 2024, p. 183.

Cuprins

Prefață la ediția întâi:

O invitație la reflecție

Pr. prof. dr. Emanoil Băbuș..... 5

Prefață la ediția a doua:

„Tumbe de bucurie”

Ada-Mihaela Calciu10

AM VĂZUT RAIUL

Mai fericit este a da decât a lua 18

Început de poveste..... 20

Familia ca zestre 25

O școală recunoscută în lume 33

Sfârșitul singurătății 39

Tânăr medic generalist la Găești 45

Modernă și lucitoare 52

Accidentul 59

Dumnezeu lucrează prin oameni 64

Căci în RAI multe lăcașuri sunt... 70

Întoarcerea 75

Un an de sport de performanță

în două dimensiuni 81

Casa Umbrelor

și cucuveaua din pervaz 86

Revenirea din Franța.....94

Refacerea sufletească 99

Lângă părintele meu, Adrian105

Fundația creștină Antim Ivireanul119

Credință superficială și superstiții	127
Floarea prieteniei	134
Tortul de pe 4 martie	141
„Samarineanul milostiv” - cum a decis	
Dumnezeu să fiu un altfel de doctor -..	145
Gânduri răzlețe	150
De ce iubesc atât de mult primăvara ...	163
În loc de postfață la ediția a doua:	169
<i>Nota editorului</i>	<i>170</i>
<i>„Cu sfinții odihnește, Hristoase...”</i>	<i>172</i>